

บทที่ 1

การปฏิวัติฝรั่งเศส ปี ค.ศ.1789

การปฏิวัติฝรั่งเศสปี ค.ศ.1789 เป็นการปฏิวัติใหญ่ที่เกิดขึ้นในสมัยพุทธวรยุคที่ 18 ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงโฉมหน้าทางการเมืองในยุโรป โดยมีสาเหตุทางด้านการค้าเป็นสาเหตุพื้นฐาน เช่นเดียวกันกับสาเหตุของการปฏิวัติเพื่อประกาศเอกราชของสหรัฐอเมริกา¹

การปฏิวัติฝรั่งเศสในครั้งนี้เป็นการปฏิวัติโดยกลุ่มชนชั้นกลาง ที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองโดยการล้มการปกครองในระบบอนเเท่า (ANCIENT REGIME) หรือการปกครองในระบบอนสมบูรณ์ราญาธิทรัชย์ (ABSOLUTISM) การปฏิวัติในครั้งนี้ยังได้มีการขยายอิทธิพลแนวความคิดของ การปฏิวัติเข้าไปยังประเทศอื่นๆ ของยุโรป

ฝรั่งเศสในสมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 15

ภายหลังจากที่พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ลิ้นพระชันษมีในปี ค.ศ. 1715 พระเจ้าหลุยส์ที่ 15 พระราชนัดดาได้ทรงครองบัลลังก์ต่อมาเป็นระยะเวลาถึง 59 ปี พระเจ้าหลุยส์ที่ 15 ไม่ทรงสนใจงานทางด้านการปกครองเท่าที่ควร และทรงขาดความเป็นผู้นำดังเช่นพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 งานทางด้านการปกครองส่วนใหญ่จึงอยู่ภายใต้การกำกับและดูแลโดยองค์ผู้สำเร็จราชการ อัครมหาเสนาบดีหรือนางสนมเอก

ทางด้านการเมืองภายในประเทศ บุนนาคเริ่มกลับมา มีอำนาจอีกครั้ง มีการจัดตั้งชาลอน (SALON) ขึ้นเพื่อใช้เป็นสถานที่แลกเปลี่ยนแนวความคิดทางด้านปรัชญา ซึ่งในเวลาต่อมาจึงเริ่มมีการวิพากษ์วิจารณ์เหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในเวลานั้น

ทางด้านการเมืองระหว่างประเทศ ฝรั่งเศสได้เข้าไปพัวพันกับเหตุการณ์สองครั้งกับอังกฤษ ดังเช่น สงครามสิบราชสมบัติออสเตรีย (WAR OF THE AUSTRIAN

¹John P. Mc Kay, et al., *A History of Western Society* (Vol.II, Boston : Houghton Mifflin Company, 1983), P. 733.

SUCCESSION) ซึ่งเกิดขึ้นในระหว่างปี ค.ศ. 1740-1748 และสงครามเจ็ดปี (SEVEN YEARS' WAR) ซึ่งเกิดขึ้นในระหว่างปี ค.ศ. 1756-1763 สองครั้งเจ็ดปีเป็นสองครั้งที่ทำกันทั้งในทวีปยุโรป ทวีปอเมริกาเหนือ และทวีปเอเชียฝรั่งเศสเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ ทำให้ต้องสูญเสียอิทธิพลในแคนาดาและในอินเดียแก่องค์กรทุช

พระเจ้าหลุยส์ที่ 15 เสด็จล่าวครองด้วยโกรธิตาช ในวันที่ 10 พฤษภาคม ค.ศ. 1774²

พระเจ้าหลุยส์ที่ 16 (LOUIS XVI ค.ศ. 1774-1793)

พระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ทรงเป็นความหวังของประชาชนฝรั่งเศส ซึ่งคิดว่าพระองค์ ทรงจะสามารถทำให้ประชาชนมีสภาพความเป็นอยู่ดีขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งพระองค์ ก็ทรงมีพระราชประสมศักดิ์ที่จะทำให้เป็นเช่นนั้น แต่ด้วยบุคลิกที่ทรงอ่อนแอกับการที่พระองค์ ไม่ทรงกล้าตัดสินพระทัยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จึงทำให้สมัยการปกครองของพระองค์ไม่แตกต่างไปจากสมัยของพระเจ้าหลุยส์ที่ 15 จากพฤติกรรมดังกล่าวจึงเป็นหนทางนำไปสู่ สาเหตุของการเกิดการปฏิวัติในเวลาต่อมา

สาเหตุโดยทั่วไปของการปฏิวัติฝรั่งเศสปี ค.ศ. 1789

สาเหตุทางด้านการเมือง เป็นเพราะก่อให้ทางการเมืองของรัฐบาลหางาน อย่างไม่มีประสิทธิภาพและขาดระเบียบแบบแผนที่แน่นอน ก่อให้ทางการเมืองในสมัยนี้ ประกอบไปด้วย

1. พระมหากษัตริย์และรัฐบาลลักษณะ ตามแนวทางการเมืองและการปกครองที่ ได้เคยปฏิบัติสืบต่องกันมา ระบบการปกครองของฝรั่งเศสเป็นระบบสมบูรณ์แบบภายใต้บุคลิกที่ทรงอ่อนแอกับการที่พระองค์ไม่ทรงกล้าตัดสินพระทัยใน การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จึงเป็นการเปิดโอกาสให้พวกขุนนาง ตลอดจนคนงานบุคคลบางกลุ่ม เรียกร้องสิทธิของเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครอง

---

² นันทา ไชติกะพุกกะนะ และนิล่อน สนิทวงศ์ ณ อุรยา(แปล), ประวัติศาสตร์ยุโรป ค.ศ. 1494-1789 (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพาณิช, 2525), หน้า 301.

2. สภาท้องถิ่น (PROVINCIAL ESTATES) เป็นสภาที่อยู่ในท้องถิ่นทั่งๆ ซึ่งมักจะอยู่ภายใต้การควบคุมของพวากบุนนาางท้องถิ่น ในอตีครัฐบาลกลางของฝรั่งเศสพยายามจำกัดอำนาจของพวากบุนนาางท้องถิ่นเหล่านี้ เช่น การใช้ระบบข้าหลวงตรวจสอบ (INTENDANT) เพื่อไว้คอยตรวจสอบอำนาจของพวากบุนนาางท้องถิ่น อปางไรก็ตามในสมัยของพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 อิทธิพลและอำนาจของพวากบุนนาางท้องถิ่นก็ยังคงมีอยู่

3. สภาปารลเม้นต์ (PARLEMENT) เป็นศาลสูงสุดของแต่ละแคว้นมีหน้าที่ให้คำปรึกษาทางด้านกฎหมายแก่องค์พระมหากษัตริย์ โดยเฉพาะในเรื่องของการออกกฎหมายฉบับใหม่มาใช้บังคับว่าจะไปขัดกับกฎหมายฉบับเดิมที่ได้ออกมาใช้บังคับไปแล้วหรือไม่ สภาปารลเม้นต์ซึ่งมีสิทธิขับยั้งกฎหมาย (VETO) ที่กำลังจะออกมาใช้บังคับใหม่ แต่ถ้าขับยั้งการออกกฎหมายตั้งก่อนได้ถูกเรียกเลิกไปตั้งแต่ปี ค.ศ. 1641 ในสมัยของพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 พระองค์ทรงยินยอมให้สภาปารลเม้นต์กลับมาเป็นทบทวนของประชาชน โดยเฉพาะสภาปารลเม้นต์แห่งปารีส ที่สามารถแสดงบทบาทเป็นตัวแทนของประชาชนจนสามารถต่อรองอิทธิพลของบังคับในทางการเมืองจากวัตถุน้ำเสียง

4. สภาฐานันดรหรือสภาทั่วไป (ESTATES - GENERAL) เป็นสภาที่ถูกจัดตั้งขึ้นในสมัยของพระเจ้าฟิลิปที่ 4 ในปี ค.ศ. 1302 โดยมีจุดมุ่งหมายในการขอประชาชัติจากประชาชนฝรั่งเศสเพื่อต่อสู้กับอำนาจของต้นบุปผา ทำให้เกิดการแบ่งประชาชนออกเป็น 3 ฐานันดร คือ พระ ขุนนาง และ สามัญชน กษัตริย์ฝรั่งเศสทรงไว้ซึ่งสิทธิในการเรียกประชุมสภาฐานันดรให้ตามพระราชอัธยาศัย เช่นกรณีที่วัตถุน้ำเสียงต้องการเพิ่มการเก็บภาษีพระมหากษัตริย์อาจทรงเรียกประชุมสภาฐานันดรเพื่อขอเสียงสนับสนุนจากตัวแทนของประชาชนฝรั่งเศส สภาฐานันดรได้มีการเรียกประชุมครั้งสุดท้ายในปี ค.ศ. 1614 โดยพระนางมาเรย เดอ เมดิซี (MARIA DE MEDICI) ในขณะที่ทรงสำรองตำแหน่งของคู่สัมภาระในการสมัยของพระเจ้าหลุยส์ที่ 13 แต่ก็ได้เกิดความวุ่นวายขึ้นในระหว่างที่มีการประชุมจนเกิดบุนจานะนำไปสู่การเกิดสองครามกลางเมือง พระนางมาเรย เดอ เมดิซี จึงทรงสั่งปิดประชุมในปี ค.ศ. 1615

ในปี ค.ศ. 1789 เมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางด้านการคลัง ซึ่งมีบุคคลบางกลุ่มเรียกร้องให้พระเจ้าหลุยส์ที่ 16 เปิดประชุมสภาฐานันดรภายหลังจากที่ได้ว่างเว้นจาก การประชุมไปถึง 174 ปี การเรียกประชุมสภาฐานันดรในครั้งนี้ได้กล่าวมาเป็นชื่อนวนที่ก่อให้เกิดการปฏิวัติขึ้นในเวลาต่อมา

สาเหตุทางการเมืองด้านอื่น ๆ เช่น การที่กษัตริย์ฝรั่งเศสส่วนมากทรงให้ความสนใจหัวเรือที่ต่อการดำเนินนโยบายทางด้านการเมืองระหว่างประเทศเพื่อหวังความรุ่งเรือง (GLORY) ให้แก่ราชวงศ์มากกว่างานทางด้านการปักครองภายในประเทศ ดังนั้น งานทางด้านการปักครองภายในประเทศจึงมักดูกอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของอัครมหาเสนาบดี ซึ่งการดำเนินนโยบายทางด้านการเมืองระหว่างประเทศของพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ก็ประสบผลสำเร็จด้วยดี แต่ก็ได้ส่งผลกระทบถึงสภาวะการเมืองเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในเวลาต่อมา

สาเหตุทางด้านการเมืองอีกประการหนึ่งคือ การที่ฝรั่งเศสไม่มีการປະ-LAST ใช้รัฐธรรมนูญไว้เป็นกฎหมายแม่นบทในการปักครองประเทศ จึงก่อให้เกิดผลที่ติดตามมาคือ

1. การปักครองนาดีประดิษฐิภาพเพราร์ไม่มีหลักการที่แน่นอน
2. พระมหากษัตริย์ทรงสามารถใช้พระราชอำนาจได้โดยพลการ เช่น การออกหมายจับกุม (LETTRE DE CACHET) ซึ่งสามารถจับกุมบุคคลหนึ่งบุคคลใดมา ก็ได้ ไม่ต้องมีการสอบสวนหรือแจ้งข้อกล่าวหา³

สรุป ประเทศฝรั่งเศสดูกอยู่ภายใต้การปักครองโดยไม่มีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายแม่นบท อำนาจสูงสุดของรัฐบาลอย่างคงมืออยู่เหมือนเดิม แต่จากความอ่อนแ้อยขององค์พระมหากษัตริย์จึงทำให้มีการใช้อำนาจผิดแยกไปจากเดิมในระบบสมบูรณ์ราชาธิราชย์ ดังที่เคยถือปฏิบัติสืบต่อกันมาในอดีต

สาเหตุทางด้านเศรษฐกิจ ประเทศฝรั่งเศสต้องเผชิญกับปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นปัญหาที่สะสมต่อ กันมาตั้งแต่สมัยของพระเจ้าหลุยส์ที่ 15 ที่ได้ทรงใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยในการท่าทางความและค่าใช้จ่ายในราชสำนัก ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจได้ส่งผลกระทบอย่างต่อเนื่องมาถึงสมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 จนก่อให้เกิดผลที่ติดตามมาคือ

1. สภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปในสมัยของพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ตกต่ำ เพราะมีการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจจากภาคเกษตรกรรมขยายออกไปสู่ภาคอุตสาหกรรม มีผลทำให้ฝรั่งเศสต้องเผชิญกับปัญหาวิกฤตการณ์ทางด้านการเกษตร ทำให้ราคากาหารเพิ่มขึ้น ไม่สมดุลกับค่าจ้างแรงงานที่ได้รับ

³Denis Richards, *Modern Europe 1789-1945* (5th ed; London : William Clowes and Sons Ltd., 1967), P.2.

2. สภาพทางเศรษฐกิจของรัฐบาลของพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ตกอยู่ในสภาพที่ขาดดุลอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสภาพเช่นนี้ได้เคยเกิดขึ้นในสมัยก่อนหน้านี้ มาแล้ว ส่งผลให้รัฐบาลมีหนี้สินมากมาย ซึ่งเกิดขึ้นเนื่องจากสาเหตุที่สำคัญคือ

2.1 ฝรั่งเศสได้เข้าไปพัวพันกับสหภาพในต่างประเทศเป็นเวลากว่า 10 ปี โดยเฉพาะการเข้าไปร่วมในสหภาพของสหราชอาณาจักร อังกฤษและฝรั่งเศส ในปี ค.ศ. 1778

2.2 คำใช้จ่ายของราชสำนักเป็นเงินจำนวนมาก ซึ่งไม่สามารถตัดถอนลงได้อよ่างไรก็ตาม รัฐบาลได้พยายามแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการตัดถอนรายจ่ายบางประการ และเพิ่มรายได้ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น

1. ปรับปรุงการเก็บภาษีให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ก่อให้เกิดความไม่พอใจกับกลุ่มนักคิดบางกลุ่ม ซึ่งเคยหลักเดียวของการเสียภาษีมา ก่อน

2. การเพิ่มเงินกรุง ทำให้รัฐบาลมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่รัฐบาลต้องเสียตอกเบี้ยเพิ่มขึ้นเช่นกัน ซึ่งผลในระยะยาวกลับเป็นการเพิ่มรายจ่ายของรัฐบาลให้สูงขึ้น

3. การตัดรายจ่ายบางประการลด เช่น การยกเลิกการจ่ายเงินเบี้ยปานาญ และการลดจำนวนข้าราชการลง จนก่อให้เกิดความไม่พอใจขึ้นในหมู่ข้าราชการ สร้างการลดจำนวนข้าราชการลงให้ส่งผลให้การท่องเที่ยวเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ

สรุป การแก้ไขปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของรัฐบาลไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะเป็นการแก้ไขปัญหาที่ไม่ถูกจุด แต่รัฐบาลยังไม่สามารถตัดถอนรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลงได้

สาเหตุทางด้านสังคม การที่ฝรั่งเศสได้ให้ความช่วยเหลือแก่สหราชอาณาจักรทำสหภาพของสหราชอาณาจักรอังกฤษ มีผลทำให้อิทธิพลทางความคิดด้านเสรีภาพของสหราชอาณาจักรได้ถูกนำกลับมาเผยแพร่ในฝรั่งเศสโดยกลุ่มทหารฝรั่งเศสที่ได้เข้าร่วมในสหภาพครั้งนี้ นอกจากนี้ทัศนคติในทางการเมืองของชาวฝรั่งเศสเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้เกิดขึ้นมาตั้งแต่สมัยของพระเจ้าหลุยส์ที่ 15 เนื่องจาก มีการจัดตั้งชาติของ (SALON) ขึ้นเพื่อเป็นแหล่งศูนย์รวมและเปลี่ยนความคิดเห็นทางด้านปรัชญา และการเมือง ชาวฝรั่งเศสบังไตรับอิทธิพลทางการเมืองจากบรรดาผู้ปรัชญาฟิล็อโซฟส์ (PHILOSOPHES) ซึ่งนิยมการปกคล้องในระบบอิสระทางการเมืองจากบรรดาผู้ปรัชญาฟิล็อโซฟส์ ที่สำคัญในยุคนี้ ได้แก่ มองเตสกิเยอ (MONTESQUIEU) วอลตาire (VOLTAIRE) และ รูสโซ (ROUSSEAU) จากอิทธิพลที่ได้รับดังที่ได้กล่าวมาแล้วในเบื้องต้น ซึ่งทำให้ชาวฝรั่งเศสเริ่มคิดถึงความไม่เสมอภาคทางสังคม ซึ่งเกิดขึ้นในฝรั่งเศสจนกลายมาเป็น

ชั้นในที่นำไปสู่ปัญหาที่ไม่สามารถหาข้อยุติลงได้เมื่อมีการเปิดประชุมสภาฐานันดร ในปี ค.ศ. 1789⁴

ปัญหาความแตกต่างทางสังคมของฝรั่งเศส สะทាបทางสังคมของฝรั่งเศสในระยุ 600 ปีที่ผ่านมาบันทึกมีการจัดตั้งสภาฐานันดรขึ้นในปี ค.ศ. 1302 ให้ทำให้ประเทศฝรั่งเศสมีการแบ่งผลเมืองออกเป็นกุ่ม หรือฐานันดรที่แยกออกจากกันอย่างเด็ดขาด 3 ฐานันดรด้วยกันคือ

ฐานันดรที่ 1 ได้แก่ พวกราช (CLERGY)

ฐานันดรที่ 2 ได้แก่ พวกรุ่นวงศ์ (NOBILITY)

ฐานันดรที่ 3 ได้แก่ พวกลาภัณฑ์ (COMMONS)

ฐานันดรที่ 1 และ 2 เป็นกุ่มชนชั้นอภิสิทธิ์ (PRIVILEGED CLASS) มีจำนวนรวมกันประมาณ 600,000 คน จากจำนวนประชากรที่มีอยู่ในเวลานั้นประมาณ 25 ล้านคน กุ่มชนชั้นอภิสิทธิ์เหล่านี้มีสิทธิ์แตกต่างไปจากกุ่มฐานันดรที่ 3 ซึ่งเป็นกุ่มที่ไม่มีอภิสิทธิ์ (UNPRIVILEGED CLASS) เพราะกุ่มฐานันดรที่ 1 และ 2 มีสิทธิ์

1. ได้รับการยกเว้นจากการเสียภาษีบางประเภท
2. สามารถเก็บค่าธรรมเนียม หรือค่าเช่าจากพวกลาภัณฑ์ตามกฎหมายของระบบศักดินาส่วนมีภักดี (FEUDAL DUES)

3. ได้รับอนุญาตให้เข้าออกภายในบริเวณราชสำนัก

อย่างไรก็ตามฐานันดรทั้ง 3 กุ่ม ยังสามารถแบ่งออกเป็นกุ่มย่อยได้ดังท่อไปนี้คือ

ฐานันดรที่ 1 หรือพวกราช มีจำนวนประมาณ 70,000 รูป แบ่งออกเป็น

1. พระที่มีสมณศักดิ์สูง มีจำนวนประมาณ 10,000 รูป เป็นกุ่มที่ร่าราวยังมีรายได้มาก เช่น รายได้จากการค่าเช่าที่ดินของวัดซึ่งมีจำนวนประมาณ 1 ใน 5 ของที่ดินทั้งประเทศ

2. พระที่มีสมณศักดิ์ต่ำ มีจำนวนประมาณ 60,000 รูป ต่อวนใหญ่เป็น พวกราช ที่อยู่ในชนบท มีฐานะย่ำแย่ และมีรายได้น้อย

พระทั้งสองกุ่มดังกล่าวมักจะมีความรู้สึกและหัวคิดที่ไม่ต่อกัน เนื่องจากความแตกต่างทางสถานภาพสังคมและเศรษฐกิจซึ่งไม่สามารถเข้ากันได้ดี

⁴Richards, Modern Europe 1789-1945, PP.5-8.

ฐานันดรที่ 2 หรือพวกรุน្តนนาง สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ชุนนางเก่า (NOBILITY OF THE SWORD)

2. ชุนนางใหม่ (NOBILITY OF THE ROBE)

กลุ่มชุนนางเก่าอยังสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1 ชุนนางเก่าชั้นสูง มีจำนวนประมาณ 1,000 พระภูต เป็นกลุ่มที่มุกขาราช ตำแหน่งอภิสิทธิ์ต่างๆ เช่น ตำแหน่งภายในราชสำนักหรือตำแหน่งสูงๆ ทางทหารจึงเป็นกลุ่มที่ร่าเริ่มเพระได้ถือครองที่ดินจำนวนมาก

1.2 ชุนนางเก่าชั้นต่ำ มีจำนวนประมาณ 99,000 พระภูต เป็นกลุ่มที่มีฐานะยากจน แต่ก็ยังในศักดิ์ศรี และสายเลือดของตนเอง มักจะอาศัยอยู่ในปราสาทเก่าๆ ในชนบท

ชุนนางใหม่หรือชุนนางพลเรือน มีจำนวนประมาณ 40,000 คน เป็นกลุ่มที่ได้ตำแหน่งมาจากการซื้อ หรือได้รับความศักดิ์ชอบ จึงหันไปอภิสิทธิ์ที่ได้รับ แต่ก็ไม่เป็นที่ยอมรับจากบรรดาชุนนางเก่า และไม่สามารถเข้ากันได้กับกลุ่มสามัญชน

กลุ่มชุนนางเก่าชั้นสูง กลุ่มชุนนางเก่าชั้นต่ำและกลุ่มชุนนางใหม่ จะเป็นกลุ่มที่เกิดความแตกแยกและไม่สามารถรวมตัวกันได้ เพื่อจะสถาบนาภาพความแตกต่างทางด้านลัทธิและเศรษฐกิจ เช่นเดียวกับความแตกแยกที่เกิดขึ้นในกลุ่มของพวกราช

ฐานันดรที่ 3 หรือพวกราชสามัญชน ซึ่งเป็นประชาชั้นส่วนใหญ่ของประเทศมีจำนวนประมาณ 24 ล้านคน ประกอบไปด้วย

1. พวกราชชั้นกลาง (BOURGEOISIES) มีจำนวนประมาณ 100,000 คน ส่วนมากจะร่าเริ่มและมีความรู้ ประกอบไปด้วย พวกพ่อค้า นักธุรกิจ ครุ แพทย์ ทนายความ เป็นต้น เป็นพวกราชที่รู้ถึงสภาพความเป็นไปทั้งทางด้านการเมือง และเศรษฐกิจของประเทศ เป็นอย่างดี จึงต้องการเข้ามาช่วยเหลือปัญหาที่เกิดขึ้น แต่ก็ไม่มีโอกาส ความไม่พอใจและความคิดอ่านของชนกลุ่มนี้ได้ทำให้ชนกลุ่มนี้กลับมาเป็นแกนนำของการปฏิวัติไปในเวลาต่อมา

2. พวกราชช่างฝีมือ (ARTISANS) มีจำนวนประมาณ 2 ล้าน 5 แสนคน ในปี ค.ศ. 1789 พวกราชช่างฝีมือยังไม่เคยมีบทบาทเด่นในทางการเมือง พวกราชช่างฝีมือเริ่มเข้ามามีบทบาทเด่นในทางการเมืองภายหลังจากฝรั่งเศสเร้ามาสู่สมัยแห่งการปฏิวัติอุตสาหกรรม

3. พวกราชนา (PEASANTS) เป็นชนกลุ่มใหญ่ที่สุด มีจำนวนประมาณ 21 ล้านคน ในจำนวนนี้ประมาณ 1 ล้านคนยังคงมีสถานภาพเป็นทาสติดที่ดิน (SERF) ซึ่งสามารถถูกเช่าให้พัวพอมกับที่ดิน ชาวนาส่วนใหญ่ยังไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง และยังเป็นกลุ่มที่ต้องแบกรับภาระของประเทศไว้มากที่สุด ดังเช่นกรณีที่ต้อง

- 3.1 เสียภาษีให้แก่รัฐบาล
- 3.2 เสียเงินค่าธรรมเนียมและค่าเช่าให้แก่เจ้าของที่ดิน
- 3.3 ถูกเกณฑ์ไปเป็นทหาร หรือถูกเกณฑ์ไปใช้แรงงาน

พวกสามัญชนเป็นกลุ่มที่สามารถเข้ากันได้ดี เพราะทั้งก็ขาดอภิสิทธิ์ทางการเมืองทางเศรษฐกิจ และทางสังคมเหมือนกัน ภายหลังจากการแบ่งการระชากของประเทศมาเป็นเวลานาน เมื่อพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ทรงเปิดประชุมสภาฐานันดรในปี ค.ศ. 1789 ปัญหาความแคลงค่าย่างทางสังคมจึงถูกหอบยกขึ้นมาแก้ไข จนกลายมาเป็นช่วงเวลาที่ก่อให้เกิดการปฏิวัติในที่สุด⁶

ยุโรปในปี ค.ศ. 1789
ที่มา A History of Our World

⁶นันทา โซติกะพุกกะยะ และนิโอน สนิทวงศ์ ณ อุบลฯ (แปล), ประวัติศาสตร์ยุโรป ค.ศ. 1494-1789 หน้า 316-326.

ตูร์โกต (TURGOT)

ปัญหางานด้านการค้าที่เป็นปัญหาที่สะสมกันมาเป็นเวลากว่า 100 ปี ทำให้ทรงต้องแต่งตั้งตูร์โกตให้ดำรงตำแหน่งเสนอต่อกำแพงที่ต้องการลดลง ตูร์โกตได้ทำการปฏิรูปทางเศรษฐกิจโดยการยกเลิกตำแหน่งราชการที่ไม่มีความจำเป็นอุดหนุน ปฏิรูปการเก็บภาษี ส่งเสริมการผลิตทางด้านการเกษตร และพยายามกอบกู้ฐานะความเชื่อถือทางด้านการค้าของประเทศชั้นนำใหม่

เมื่อตูร์โกตเสนอให้มีการยกเลิกการเก็บค่าธรรมเนียมตามกฎหมายของชนบทศักดินาสามัญภักดี และเสนอให้ยกเลิกการเก็บเงินไม่เก็บภาษีจากพวงชนวน ทำให้กู้มณฑ์อิทธิพล เช่น สถาบันกลางของเด็กปารีส และพวกข้าราชการสำนักไม่พอใจจึงรวมตัวกัน โดยมีพระราชนิมมารี อังตัวเนตต์ (MARIE ANTOINETTE) เป็นผู้นำร่วมกับคดีด้านนโยบายปฏิรูปทางด้านการค้าของตูร์โกต ต่อมาความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 กับตูร์โกตก็เริ่มเสื่อม เมื่อตูร์โกตได้กราบบุกพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ว่า

“อย่างท่องเที่ยวยังคงคิดว่าความอยู่ดีอย่างที่ทำให้พระเจ้าหลุยส์ที่ 1 พระศิริราชคต”*

ในปี ค.ศ. 1776 พระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ทรงปลดตูร์โกตออกจากตำแหน่ง

เนคเคอร์ (NECKER)

หลังจากที่ทรงปลดตูร์โกตออกจากตำแหน่งแล้ว พระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ได้ทรงแต่งตั้งเนคเคอร์ นั่งตั้งเนคเคอร์ อธิคนายชนาการชาวสวิสเข้าดำรงตำแหน่งแทน เนคเคอร์ทำการปฏิรูประบบการคลังของฝรั่งเศสแบบที่อยู่ในปัจจุบัน โดยใช้วิธีการประนัยค่าใช้จ่ายและหารายได้เข้ารัฐ แต่เนคเคอร์ก็ยังต้องกู้เงินเพื่อให้การสนับสนุนต่อสองครามປีรากอฟฟ์และกษัตริย์ฝรั่งเศส ทำให้เข้าต้องตัดค่าใช้จ่ายในราชสำนักลง จึงทำให้เขากลับไปอยู่ในปี ค.ศ. 1781 โดยทั้งปัญหางานด้านการค้าของประเทศฝรั่งเศสเอาไว้ ในขณะที่มีสภาพที่ตกต่ำกว่าตอนที่เขารับตำแหน่ง

*Ibid., P.306.

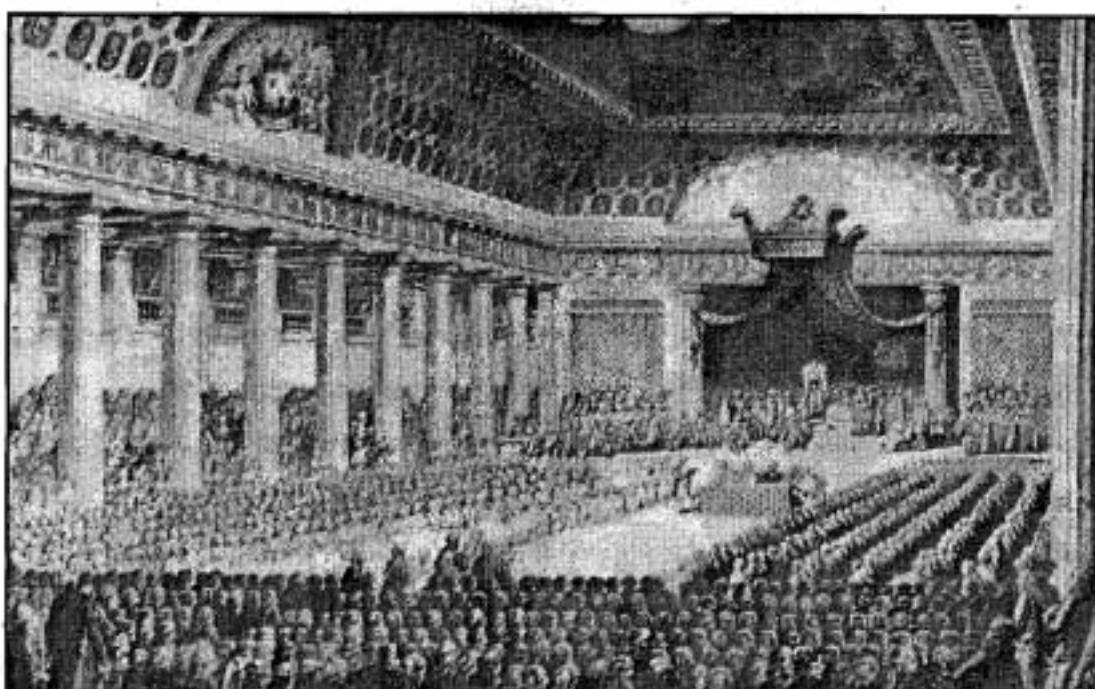
คาลอนน์ (CALONNE)

ในปี ค.ศ. 1783 คาลอนน์ ซึ่งเป็นคนโปรดของราชสำนักเข้ารับตำแหน่งเสนานบดีคลังจังพยาภยามเอาใจพากอสกิลท์ชันโดยการเพิ่มงบประมาณให้แก่ราชสำนัก การใช้จ่ายเงินงบประมาณเป็นไปอย่างฟุ่มเฟือยด้วยการถูกเงินเพื่อแสดงออกให้เห็นถึงความมั่งคั่งทางการคลังของประเทศ พอดีกับปี ค.ศ. 1786 คาลอนน์ก็ไม่สามารถหาแหล่งเงินกู้มาเป็นค่าใช้จ่ายของประเทศ ผู้รั้งเศษกำลังดกอยู่ในสภาพล้มละลาย คาลอนน์จึงต้องนำเอารัฐการของตูร์โกต กับเนคเคอร์ กับมาใช้โดยเด่นของการปฏิรูปการเก็บภาษีจากประชาชนทุกกรุ่มและยังเสนอให้พระเจ้าหลุยส์ที่ 16 เปิดประชุมสภาอภิสิทธิ์ชัน (ASSEMBLY OF NOTABLES) โดยหวังจะได้รับความร่วมมือจากพวากชนชั้นอภิสิทธิ์ สภาอภิสิทธิ์ชันได้เปิดประชุมที่พระราชวังแวร์ซายส์ (VERSAILLES) ในปี ค.ศ. 1787 และได้ลงมติไม่ยอมรับนโยบายปฏิรูปการเก็บภาษีของคาลอนน์ นอกจากนี้ ยังเสนอแนะให้พระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ปลดคาลอนน์ออกจากตำแหน่ง นโยบายปฏิรูปการเก็บภาษีของคาลอนน์ยังทำให้ไม่เป็นที่พอใจต่อราชสำนักจึงเป็นสาเหตุให้พระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ทรงปลดคาลอนน์ออกจากตำแหน่งไปในที่สุด

เตอ บริแอนน์ (DE BRIENNE)

พระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ทรงแต่งตั้ง เตอ บริแอนน์ ถังข้าราชการแห่งทูลูส (ARCHBISHOP OF TOULOUSE) ซึ่งเป็นคนโปรดของพระราชินีเข้ารับตำแหน่งแทนคาลอนน์ แต่ เตอ บริแอนน์ ก็ไม่สามารถเข้ามาแก้ไขปัญหาทางด้านการคลังของประเทศ เขายังต้องนำอาณนโยบายปฏิรูปการเก็บภาษีของคาลอนน์กลับมาใช้ แต่ก็ถูกต่อต้านจากสภากฎหมายองค์แห่งปารีส และสภาอภิสิทธิ์ชัน จึงทำให้สภากลั่นสองดังกล่าวถูกบูบานไปในเวลาต่อมา ตัวนายนั้นก็ได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาทางเศรษฐกิจเริ่มก่อการจลาจล เตอ บริแอนน์ จึงเสนอให้เรียกประชุมสภาปีก่อนในปี ค.ศ. 1787 โดยขอต่อรองว่า ด้านสภาพปีก่อนต้องยอมรับพระราชบัญญัติการเงินกู้ฉบับใหม่ รัฐบาลก็จะเรียกประชุมสภาฐานันดรในปี ค.ศ. 1792 แต่สภาพปีก่อนต่อรองให้เรียกประชุมสภาฐานันดรในปี ค.ศ. 1789 เตอ บริแอนน์ จึงหันไปขอความสนับสนุนจากที่ประชุมขององค์การศาสนา (CHURCH ASSEMBLY) แต่ที่ประชุมขององค์การศาสนา ก็เรียกร้องให้มีการเปิดการประชุมสภากฎหมายในปี ค.ศ. 1789 เช่นเดียวกับข้อเรียกร้องของสภาพปีก่อน พระเจ้าหลุยส์ที่ 16 จึงทรงยอมโอนอ่อนด้ามข้อเรียกร้อง โดยทรงตัญญ่าจะเรียกประชุมสภาฐานันดร

ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1789 หลังจากนั้น เดอ บริแอน์ จึงถูกปลดออกจากตำแหน่ง
พระเจ้าหุบย์ที่ 16 ทรงเรียกเนคเคอร์กลับมารับตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงการคลังอีกครั้ง
ในปี ค.ศ. 1788⁷

การประชุมสภาฐานันดร ปี ค.ศ. 1789

การประชุมสภาฐานันดรในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1789

การประชุมสภาฐานันดรเป็นไปตามพันธสัญญาของพระเจ้าหุบย์ที่ 16 ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1789 เมื่อเปิดประชุมก็เกิดปัญหาขึ้นแต่เริ่มแรก โดยเฉพาะปัญหาในเรื่องของการออกเสียงว่าจะให้มีการออกเสียงเป็นกลุ่ม (VOTING BY ORDER) หรือออกเสียงเป็นรายหัว (VOTING BY HEAD) กลุ่มฐานันดรที่ 3 เรียกร้องให้มีการออกเสียงเป็นรายหัว เพราะในอดีตกลุ่มฐานันดรที่ 1 และ 2 มักจะร่วมมือกันชนหากาทีข้อเรียกร้องของกลุ่มฐานันดรที่ 3 ต้องตกไป เพราะเป็นฝ่ายแพ้เมื่อมีการลงมติออกเสียง

⁷Ibid., PP.309-310.

จุดมุ่งหมายของการเรียกประชุมสภาฐานันดรในครั้งนี้ก็เพื่อขอมติอนุมัติพระราชบัญญัติระบบการเมืองใหม่ ซึ่งกลุ่มน้ำหนึ่งอภิสิทธิ์มีความมั่นใจว่าจะสามารถใช้สภากฎหมายนัดเป็นเครื่องมือคัดค้านพระราชบัญญัตินี้ แต่ปรากฏว่าเมื่อเปิดประชุมสภาฐานันดรแล้ว กลับไม่สามารถตอกย้ำได้ในปัญหาเรื่องของการออกเสียง จึงทำให้ ซีเยส (SIEYES) กับ มิราโน (MIRABEAU) ซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มฐานันดรที่ 3 เรียกร้องความเสมอภาค ภายใต้กลุ่มฐานันดรโดยขอให้มีการออกเสียงเป็นรายหัว เมื่อข้อเรียกร้องของกลุ่มฐานันดรที่ 3 ไม่เป็นที่ยอมรับจากกลุ่มสองฐานันดรแรก กลุ่มฐานันดรที่ 3 จึงแยกตัวออกจากที่ประชุม และประกาศว่ากลุ่มฐานันดรที่ 3 คือตัวแทนที่แท้จริงของประชาชนฝรั่งเศส*

สภาแห่งชาติ (NATIONAL ASSEMBLY)

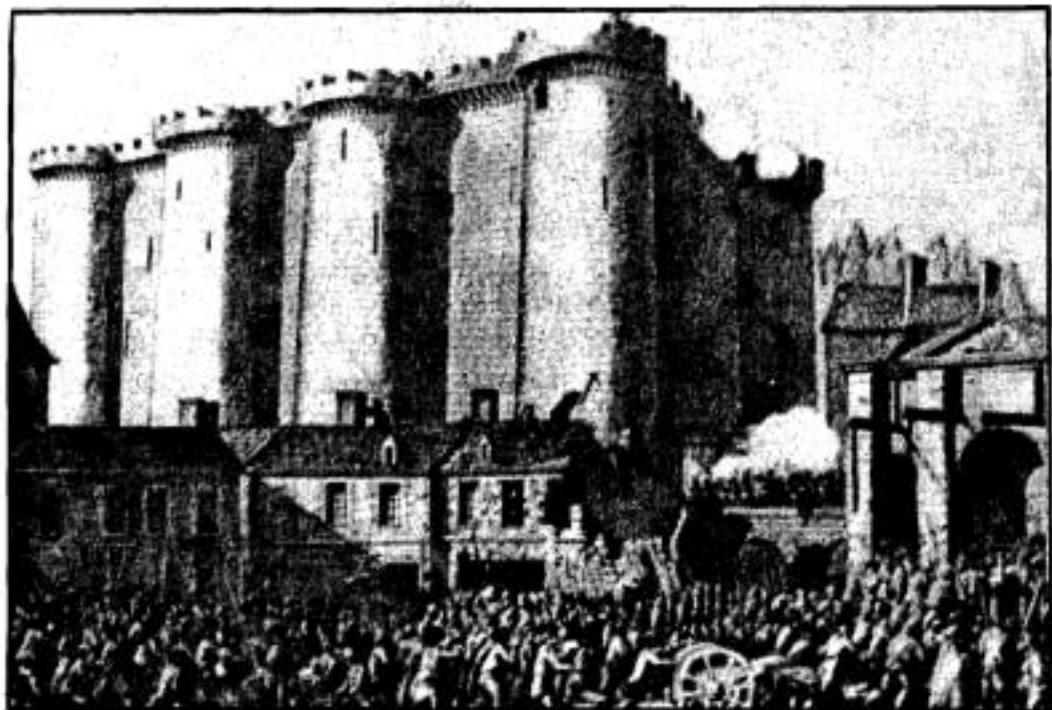
ในวันที่ 17 มิถุนายน ค.ศ. 1789 กลุ่มฐานันดรที่ 3 ได้ประกาศแยกตัวออกจากเป็นสภากฎหมาย เพาะะดีอ่าวกสูมเป็นตัวแทนของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ กลุ่มอภิสิทธิ์ซึ่งเรียกร้องให้พระเจ้าหลุยส์ที่ 16 สั่งปิดห้องประชุมที่กลุ่มฐานันดรที่ 3 ร่วมประชุมกันอยู่ ต่อมาในวันที่ 20 มิถุนายน กลุ่มฐานันดรที่ 3 จึงย้ายไปประชุมที่ศาลาเทนนิส และได้ร่วมสาบาน (OATH OF THE TENNIS COURT) ต่อ กันว่าจะไม่ยอมแพ้และจะไม่ยอมแยกจากกัน จนกว่าจะได้รับชัยชนะตามหลักการที่ได้เรียกร้องเอาไว้ และยังเรียกร้องให้มีการร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใช้ในการปกครองประเทศ*

เมื่อทรงทราบถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น พระเจ้าหลุยส์ที่ 16 จึงทรงรับสั่งให้สภากฎหมายแยกประชุมกันเป็นกลุ่ม แต่ก็ไม่มีผู้ใดปฏิบัติตาม อย่างไรก็ตามสภากฎหมายของกลุ่มฐานันดรที่ 3 ยังคงมีการประชุมกันอยู่ต่อไปโดยรัฐบาลไม่สามารถใช้อำนาจบังคับให้เป็นไปในทางปฏิบัติ ในขณะเดียวกันความรุนแรงได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในกรุงปารีส เนื่องจาก ปัญหาการขาดแคลนอาหาร ทำให้อาหารมีราคาสูงจึงส่งผลกระทบโดยตรงต่อพวกร่วงงานซึ่งได้ก่อความรุนแรงขึ้นทั่วไป ส่วนพวกร่วนภูมิที่ไม่ยอมเสียภาษีใน

*พิญศรี ภูมิภาร, ประวัติศาสตร์ยุโรป 2 (พิมพ์ครั้งที่ 6; กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2538) หน้า 15-16.

*Delamar Jensen, The World of Europe 1500 to 1815 (3rd ed.; Missouri : Forum Press, 1976), P.360.

เวลาที่มีความรุนแรงขึ้นอย่างตัวออกไปทั่วประเทศ โดยรัฐบาลไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ เอาไว้ได้

การทำลายคุก巴士底

การทำลายคุก巴士底 (BASTILLE)

ภายหลังจากที่ความรุนแรงได้ขยายตัวออกไปทั่วประเทศ ในขณะเดียวกันฝูงชนชาวปารีสก็ได้รับข่าวดีอ่วมพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 กำลังจะส่งกองทหารเข้าปราบปรามความรุนแรงที่เกิดขึ้นในกรุงปารีส ในวันที่ 14 กรกฎาคม ค.ศ.1789 ฝูงชนชาวปารีสจึงร่วมมือกันทำลายคุก巴士底 ซึ่งเป็นสถานที่ที่ใช้คุกขังนักโทษการเมือง และถือเป็นสัญลักษณ์ของการปกครองในระบอบเก่า แต่มีนักโทษหลืออยู่ในคุกเพียง 7 คน การกระทำดังกล่าวถือเป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิวัติภายหลังจากนั้นการปฏิวัติจึงได้ขยายตัวออกไปทั่วประเทศอย่างรวดเร็ว

เหตุการณ์ภายในหลังการปฏิวัติ

พระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ไม่ทรงทราบว่าจะแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยวิธีใดพระองค์ จึงต้องทรงยอมรับในสถานภาพของ คณะกรรมการประชาชน ซึ่งได้รวมกันจัดตั้ง รัฐบาลใหม่แห่งแขวงปารีสขึ้น หลังจากนั้นพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 จึงทรงตั้งให้กองทหารที่มารักษาการณ์ที่พระราชวังแวร์ซายส์สถาบันด้วย และทรงขอให้ตัวแทนของฐานันดรที่ 1 และ 2 เข้าร่วมประชุมกับสภาแห่งชาติ

ส่วนกลุ่มนี้หันกลับชาวปารีสได้ร่วมมือกันจัดตั้งกองกำลังขึ้นเพื่อปกป้องทรัพย์สินจากการบุกรุกทำลายของฝูงชน กองกำลังดังกล่าวในเวลาต่อมาได้กลับมาเป็น กองกำลังแห่งชาติ ภายใต้การนำของ นายพลลาฟายเยต (LAFAYETTE) พระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ทรงยอมรับในอำนาจของสภาแห่งชาติ ซึ่งอยู่ภายใต้การปกป้องของกองกำลังแห่งชาติ ในระหว่างที่พระองค์เสด็จเยือนกรุงปารีส ทรงสวมหมวกติดโบว์ 3 สีคือ แดง ขาว และ น้ำเงิน ซึ่งเป็นเครื่องหมายแห่งการผสมมหานันระหว่างราชวงศ์ บูร์บอง (BOURBON) ซึ่งใช้สัญลักษณ์ขาวกับชาวปารีส ซึ่งใช้สัญลักษณ์แดงและสีน้ำเงิน¹⁰

การประกาศสิทธิมนุษยชน (DECLARATION OF THE RIGHTS OF MAN)

การปฏิวัติที่เกิดขึ้นในกรุงปารีสได้ก่อให้เกิดแรงกระตุ้นจนทำให้การปฏิวัติแพร่ขยายไปทั่วประเทศ ก่อให้เกิดความรุนแรงขึ้นโดยทั่วไป โดยเฉพาะในระหว่างเดือน กรกฎาคม ค.ศ. 1789 พวกราษฎรได้ช่วยกันทำลายเอกสารสำคัญ ซึ่งเป็นหลักฐานแสดงภาระหนี้สินของราษฎรนากับกลุ่มนี้หันกลับชาวปารีส ในเวลาต่อมาสภากองแห่งชาติสามารถหยุดความรุนแรงที่เกิดขึ้นโดย การยกเลิกระบบนาทาสติดที่ดิน (SERFDOM) และยกเลิกระบบอภิสิทธิ์ตามข้อกฎหมายในระบบที่ดิน คงในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1789 และเพื่อเป็นการปรับให้ฝรั่งเศษเข้าสู่ระบบการเมืองยุคใหม่ สภากองแห่งชาติจึงออกคำประกาศปฏิญญาสถากقرارด้วยสิทธิมนุษยชนในวันที่ 26 สิงหาคม ค.ศ. 1789 โดยมีสาระสำคัญ เช่น

- มนุษย์ทุกคนมีสิทธิเริ่มภาพและความเสมอภาคเท่าเทียมกันด้วยแต่ก้าวนัด
- สิทธิความธรรมชาติของมนุษย์คือสิทธิในทรัพย์สิน ความปลดปล่อยและการต่อต้านการกดดันเมือง

¹⁰เพลทูรี ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ยุโรป 2, หน้า 18.

- เศรีภาพทางความคิดและการนับถือศาสนา จะได้รับการรับรองให้ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันตามกฎหมาย

- การใช้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนฝรั่งเศส จะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย¹¹

การประกาศสิทธิมนุษยชนในครั้งนี้ ได้รับอิทธิพลแนวความคิดมาจากคำประกาศสิทธิมนุษยชนในรัฐธรรมนูญของประเทศสหรัฐอเมริกา เอกสาร BILL OF RIGHTS (1789) ของอังกฤษ และแนวความคิดของกลุ่มนักปรัชญาฟิล็อซอฟฟ์ ต่อมาเอกสารของคำประกาศดังกล่าวซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของแนวทางปฏิวัติฝรั่งเศสได้มีการพิมพ์ออกเผยแพร่ไปทั่วประเทศ ทั้งยังถูกเผยแพร่เข้าไปยังประเทศอื่นๆ ในยุโรป

จากแวร์ชาญส์สูตุเลอร์ส

พระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ทรงถังเดพระทัยที่จะทรงยอมรับในคำประกาศสิทธิมนุษยชน จนทำให้พระองค์ถูกมองไปว่าพระองค์ทรงพยายามจะปกป้องสิทธิของกลุ่มนั้นอย่างลับๆ ดังนั้น ในวันที่ 5 ตุลาคม ค.ศ. 1789 ผู้คนชาวปารีสซึ่งส่วนใหญ่เป็นพวกรดหยากและหกงาน ซึ่งไม่พอใจต่อการกระทำของพระองค์ ได้รวมตัวกันเดินขบวนไปยังพระราชวังแวร์ชาญส์ เพื่อบังคับให้พระเจ้าหลุยส์ที่ 16 และพระราชวงศ์ 棄ยนาประทับที่พระราชวังสูตุเลอร์ส (TUILLERIES) ในกรุงปารีส ซึ่งมีผลทำให้ราชสำนักฝรั่งเศสตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของชาวปารีส ภายหลังจากนั้นสภากองซึ่งชาติเกิดได้ย้ายที่ทำการมาอยู่ในกรุงปารีส ซึ่งมีผลทำให้ชาวปารีสเข้าไปมีอิทธิพลร่วมกับกลุ่มปฏิวัติ ทั้งนี้ เพราะสามารถสภากองซึ่งชาติยังคงเกรงกลัวต่ออิทธิพลของกลุ่มอำนาจเก่า ดังนั้น สามารถก่อการรุ่นปลดปล่อยความร่วมมือจากประชาชนชาวปารีส

การแบ่งประเทศออกเป็น 83 จังหวัด

ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1789 สภากองซึ่งชาติได้ออกกฎหมายยอมรับในอำนาจการปกครองของรัฐบาลฝรั่งเศส และได้มีการแบ่งประเทศฝรั่งเศสออกเป็น 83 จังหวัด โดยการแบ่งครองส่วนท้องถิ่นจะใช้วิธีการเดียวกันแทนให้เข้ามาทำหน้าที่ในการเก็บภาษีอากรและ

¹¹Georges Lefebvre, *The Coming of the French Revolution* (New York : Random House, Inc., 1947), PP.147-148.

รักษาความสงบเรียบร้อย การกระทำดังกล่าวเท่ากับเป็นการยกเลิกระบบการปกครองแบบ ตึ่งอำนาจเข้าสู่ส่วนกลางโดยองค์พระมหากษัตริย์ซึ่งได้ถือปฏิบัติสืบต่องกันมาเป็นเวลาถึง 7 ศตวรรษ อย่างไรก็ตาม สภาพแห่งชาติก็ไม่ประสบความสำเร็จในการเก็บภาษีเพื่อมาส่งมอบ ให้แก่รัฐบาลกลาง

การออกประกาศธรรมนูญสหพันธ์ในปี ค.ศ.1790

เมื่อยังคงต้องประสบกับปัญหาทางด้านการคลัง สภาพแห่งชาติจึงออกประกาศยึด ที่ดินของวัดมาเป็นของรัฐ (NATIONALIZATION OF CHURCH PROPERTY) และให้ใช้ ออกขายเพื่อหาเงินมาแก้ไขปัญหาทางด้านการคลังของประเทศ จึงทำให้พวกราชการรายได้ และไม่สามารถหาเงินมาอุดหนุนงานทางด้านการศึกษาและงานทางด้านการกุศลที่อยู่ภายใต้ การควบคุมของพวกราช เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น สภาพแห่งชาติจึงออกประกาศธรรมนูญ สหพันธ์ ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1790 ซึ่งมีผลทำให้พวกราชในฝรั่งเศสต้องเปลี่ยนวิธีการ เข้ารับตำแหน่งจากระบบการแต่งตั้งจากเบื้องบนมาใช้วิธีการเลือกตั้งเพื่อเข้ารับตำแหน่งแทน โดยรัฐบาลจะเป็นผู้จ่ายเงินเดือนให้แก่พวกราช กว่าหมาลัยฉบับนี้ยังตัดอำนาจของลัทธะปาปา ออกจากองค์การศาสนาของฝรั่งเศส เพื่อจะเป็นการดึงให้พวกราชในฝรั่งเศสกล้ายมาเป็น เครื่องมือของรัฐ ในปี ค.ศ. 1791 สันตะปาปา庇อสที่ 6 (PIUS VI) จึงทรงตอบโต้ การกระทำของสภาพแห่งชาติโดยทรงประกาศไม่ยอมรับในธรรมนูญสหพันธ์ฉบับนี้ และพระองค์ ยังทรงประนามการปฏิวัติที่เกิดขึ้นในฝรั่งเศส

สภาพแห่งชาติจึงได้ตอบการกระทำของลัทธะปาปา โดยให้พระในฝรั่งเศสสนับสนุน ที่จะจงรักภักดีต่อรัฐบาลฝรั่งเศส และยอมรับในธรรมนูญสหพันธ์ฉบับนี้ ปรากฏว่าพระเจ้านวน กึงหนึ่งยอมสถาบันตน ยอมรับธรรมนูญสหพันธ์และยอมรับอำนาจของรัฐบาลปฏิวัติ ส่วน พวกรที่เห็นด้วยกึงหนึ่งไม่ยอมรับ

การออกธรรมนูญสหพันธ์ปี ค.ศ.1790 มีผลติดตามมาคือ

1. ศาสนาคริสต์ถูกต้องตามกฎหมาย

2. เป็นการแบ่งประชาชนฝรั่งเศสออกเป็น 2 กลุ่ม ตากลุ่มโดยยอมรับในสถานภาพ ของพระที่ทำพิธีสถาบันตนก็เท่ากับเป็นการท้าทายอำนาจขององค์ลัทธะปาปา ตากลุ่มไม่ ยอมรับในสถานภาพของพวกราชที่ไม่ยอมสถาบันตนก็เท่ากับเป็นกลุ่มต่อต้านการปฏิวัติ ซึ่งพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ได้ทรงเลือกประธานพิธีกรรมทางศาสนาทั้งพวกราชที่ไม่ยอม สถาบันตนต่อการยอมรับในธรรมนูญสหพันธ์ฉบับใหม่

รัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ.1791

ภายหลังจากที่สภานิติบัญญัติได้ประกาศให้เป็นเวลา 2 ปี จึงมีการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่และได้ประกาศใช้อีกปี เป็นทางการในเดือนกันยายน ค.ศ. 1791 จึงมีผลทำให้สภานิติบัญญัติต้องถอยตัวไป โดยฝรั่งเศสได้เปลี่ยนแปลงการปกครองมาสู่ระบบอนกษตริย์ภายในได้รัฐธรรมนูญ (CONSTITUTIONAL MONARCHY) ซึ่งมีผลตามมาคือ

1. พระมหากษัตริย์ทรงดำรงตำแหน่งเป็นกษัตริย์แห่งชาวฝรั่งเศส (KING OF THE FRENCH) โดยเปลี่ยนจากตำแหน่งเดิมคือ KING OF FRANCE AND NAVARRE โดยทรงทำหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร แต่การดำเนินนโยบายยังคงต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

2. ฝรั่งเศสมีเพียงสภานิติบัญญัติ (LEGISLATIVE ASSEMBLY)

3. มีการแบ่งประชาชนออกเป็น 2 กลุ่มคือ พวกราช ACTIVE กับพวกราช PASSIVE โดยดูจากจำนวนภาษีที่จ่าย พวกราช ACTIVE เป็นพวกราชที่มีสิทธิในการลงคะแนนเพื่อเลือกคณะผู้เลือก (ELECTORAL COLLEGES) ซึ่งเป็นกลุ่มที่จะไปทำหน้าที่เลือกสมาชิกสภานิติบัญญัติพวกราช ACTIVE มีจำนวนเพียงกึ่งหนึ่งของประชาชนชายชาวฝรั่งเศสซึ่งมีอายุครบสาม十五ปี สำหรับพวกราช PASSIVE คือกลุ่มที่ไม่มีสิทธิในการลงคะแนนเสียง

4. เริ่มมีการนำเอาระบบเศรษฐกิจแบบเสรี (LAISSEZ - FAIRE) เข้ามาใช้ในฝรั่งเศส มีการจัดตั้งสหภาพแรงงานเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่พวกราชในปี ค.ศ. 1791 ได้เกิดการนัดหยุดงาน (STRIKE) ซึ่งเป็นครั้งแรกในฝรั่งเศส

ความขัดแย้งระหว่างพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 กับกลุ่มปฏิวัติ

การปกครองในระบบอนกษตริย์ ภายใต้รัฐธรรมนูญของฝรั่งเศส เริ่มถูกถอยและย้อนกลับลง เพราะด้วยพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 เมื่อพระองค์ทรงแสดงให้เห็นว่าทรงต่อต้านการปฏิวัติโดยการที่พระองค์ทรงให้การสนับสนุนแก่กลุ่มชนชั้นกลาง และทรงยอมเป็นเครื่องมือของพวกนี้ พระเจ้าหลุยส์ที่ 16 นักจะทรงต่อเวลาเมื่อพระองค์จะต้องทรงปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับคณะรัฐมนตรีและพระองค์จะให้ความเห็นชอบต่ำต้องของคณะรัฐมนตรี ก็ต่อเมื่อพระองค์ไม่สามารถได้ยังพวกราชเหล่านี้ได้สำเร็จ

การเสด็จหนีของพระเจ้าหลุยส์ที่ 16

ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1791 พระเจ้าหลุยส์ที่ 16 และพระราชวงศ์ได้เสด็จหนีออกจากกรุงปารีสไปยังชายแดนต้านตะวันออก เพื่อนำเอกสารองทัพที่ยังคงรักภักดีต่อ

พระองค์มาประับปรามพ梧ปฏิวัติ ในตอนที่ยังคืนของวันที่ 20 มิถุนายน ค.ศ.1791 ขณะที่ รถม้าพระที่นั่งป้ายโฉมหน้าออกสู่ชายแดน นายด่านครูอ็อง (DROUET) สำหรับเจ้าหญุลีส์ ที่ 16 ได้ รถม้าพระที่นั่งจึงถูกจับที่เมือง瓦雷讷 (VARENNES) พระเจ้าหญุลีส์ที่ 16 กับ พระราชวงศ์ถูกส่งตัวกลับมาคุณชั่งที่กรุงปารีส การกระทำของพระองค์ในครั้งนี้ยังทำให้ชา ฝรั่งเศสไม่เชื่อถือในตัวของพระองค์อีกต่อไป

การแบ่งกลุ่มภายในสภานิติบัญญัติ

จุดอ่อนของรัฐบาลปฏิวัติประการหนึ่งคือ การที่สมาชิกสภานิติบัญญัติทั้ง 745 คน ล้วนแต่เป็นคนหน้าใหม่ เพราะไม่มีติดสมาชิกสภาร่างชาติเข้ามาจำนวนมากด้วยเลย สมาชิก สภานิติบัญญัติจึงอ่อนประஸบการณ์ในการการเมือง ต่อมาก็เกิดความแตกแยกและแบ่งออก เป็นกลุ่มต่างๆ ดังนี้ คือ

1. กลุ่มเฟียลอง (FEUILLANT CLUB) เป็นกลุ่มฝ่ายขวาที่เชื่อในระบบรัฐธรรมนูญ และไม่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลง กลุ่มนี้จะเน้นอยู่ทางด้านขวาของที่ประชุมมีสมาชิก ประมาณ 260 คน

2. กลุ่มจิรองแดง (GIRONDE CLUB) นั่งทางด้านซ้ายของที่ประชุม มีสมาชิก ประมาณ 140 คน มีนักพูดฝีปากดี เช่น แวร์โนอู (VERGNIAUD) บริซโซต์ (BRISSOT) มาดา้มโรลัง (MME ROLAND) สมาชิกส่วนใหญ่มาจากจังหวัดจิรอง (GIRONDE) มีจุดประสงค์ต้องการล้มการปกครองในระบบอนกษัตรี และสถาปนาการปกครองในระบบ สาธารณรัฐขึ้นมาแทน

3. กลุ่มสายกลาง มีสมาชิกประมาณ 350 คน เป็นกลุ่มที่ไม่มีหลักการที่แน่นอน และมักจะเออนเอียงเข้ากับฝ่ายซ้ายหรือฝ่ายขวาแล้วแต่โอกาส¹²

สภานิติบัญญัติ เปิดประชุมครั้งแรกในเดือนคุณาคม ค.ศ. 1791 ต่อมานี้นาน ก็เกิดความขัดแย้งกับพระเจ้าหญุลีส์ที่ 16 เมื่อมีการผ่านกฎหมาย 2 ฉบับ เพื่อกำหนดให้ พวกราชที่ไม่ยอมสถาบันตนที่จะให้การสนับสนุนต่อรัฐธรรมนูญ โดยให้ตัดเงินเดือนและให้ จำคุก 2 ปี และกฎหมายเพื่อใช้บังคับพวกรุนแรงที่อพยพลี้ภัยออกประเทศ (EMIGRES) ให้กลับคืนสู่ประเทศไทยได้ภายในเดือนมกราคม ค.ศ. 1792 มีฉะนั้นจะถูกปรับทรัพย์สินและอาช

¹² เอียน ชาญงาม, ประวัติศาสตร์ฝรั่งเศส ค.ศ.1789-1848 (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2523), หน้า 43 - 44.

ถูกตัดสินลงโทษประหารชีวิต พระเจ้าหนุยส์ที่ 16 ทรงใช้สิทธิบัณฑิต (VETO) กฎหมายห้ามงับ การกระทำของพระองค์ทำให้สถาบันกษัตริย์ฝรั่งเศสตกอยู่ในสถานภาพที่ดื้อคดีมากยิ่งขึ้น เผราพากปฏิวัติต่างก็ล้วนร่วมกันอาจจะขอความช่วยเหลือไปยังกษัตริย์บุโร阇ติอื่นๆ ให้มาปราบปรามพวกปฏิวัติ ในขณะเดียวกันก็ได้เกิดปฏิกริยาต่อต้านการปฏิวัติฝรั่งเศษจากชาติบุโรปอื่น ๆ จึงทำให้พวกปฏิวัติทำตัวเป็นปฏิปักษ์ต่อสถาบันกษัตริย์มากยิ่งขึ้น”

ปฏิกริยาต่อต้านการปฏิวัติจากภายนอก

เมื่อเริ่มเกิดการปฏิวัติ ได้มีประชาชนบางกลุ่มพยายามพึ่งตัวออกจากฝรั่งเศส กลุ่มนี้พยายามพึ่งตัวจากกันในนามของ EMIGRES ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพวกกลุ่มนี้ชั้นสูง บางคนเคยเป็นสมาชิกสภาแห่งชาติมา ก่อน แต่ในเวลาต่อมาได้เกิดปฏิกริยาต่อต้านการปฏิวัติ เพราะเห็นว่าการปฏิวัติทำให้เกิดความวุ่นวายและความรุนแรง กลุ่มนี้พยายามเหล่านี้ได้พยายามติดต่อขอความช่วยเหลือจากกษัตริย์ชาติต่างๆ ในบุโรป ให้ช่วยกันยุติการปฏิวัติ ที่เกิดขึ้นและช่วยป้องรักษาชีวิตของราชวงศ์ของฝรั่งเศส ในขณะเดียวกันผู้ปักธงแห่งกษัตริย์ในบุโรปองค์อื่นๆ ก็ล้วนแต่มีภารกิจ จึงไม่ต้องการเข้าไปแทรกแซงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในฝรั่งเศส ดังเช่น

พระราชินีแคทเธอรินที่ 2 (CATHERINE THE GREAT) แห่งรัสเซีย ทรงหวังว่า รัฐบาลในประเทศบุโรปจะตกลงกัน คงจะสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในฝรั่งเศส ซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้พระองค์ทรงสามารถขยายพระราชอำนาจเข้าไปในบุโรปต่อไปอีก

วิลเลียม พิต (WILLIAM Pitt, THE YOUNGER) นายกรัฐมนตรีของประเทศอังกฤษ ไม่ต้องการทำสัมภาระกับประเทศใดๆ เพราะนโยบายเร่งด่วนในขณะนี้คือการปฏิรูประบบรัฐสภาระในอังกฤษ

จักรพรรดิลีโอโพลที่ 2 (LEOPOLD II) แห่งออสเตรีย ผู้ที่ควรเป็นตัวจัดการสำคัญ เพราะพระองค์ทรงเป็นพระเชษฐาของพระนาง มาเร อังตัวเนตต์ แต่พระองค์กลับทรง

“ประวัติศาสตร์ แห่งชาติ บุโรปสมัยใหม่ ศ.พ. 1789-1971 (พิมพ์ครั้งที่ 5; กรุงเทพฯ : พิพิธภัณฑ์, 2522), หน้า 19 - 20. และ ทวีศักดิ์ ล้อมถัม, ประวัติศาสตร์บุโรปสมัยใหม่ (กรุงเทพฯ : เทพเนตรมิตรพิมพ์, 2524), หน้า 357 - 359.

ต้องการเลี่ยงที่จะต้องทำสังคมกับฝรั่งเศส เพราะพระองค์ทรงเป็นห่วงเรื่องของการแบ่งไปแพนด์มากกว่า

พระเจ้าเฟเดอเริค วิลเลียม ที่ 2 (FREDERICK WILLIAM II) แห่งปรัสเซีย (PRUSSIA) ก็ทรงพะวงอยู่กับการแบ่งไปแพนด์มากกว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในฝรั่งเศสเช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลปฏิวัติของฝรั่งเศสได้ดำเนินนโยบายที่ได้ก่อให้เกิดผลกระทบติดตามมาต่อการผนวกเมืองอา維ญอง (AVIGNON) ซึ่งเป็นเมืองที่อยู่ภายใต้ขอบขั้นต่ำima ขององค์สันด์ปาป่าและได้ผนวกเมืองอัลซัช (ALSACE) จากต้นแคนเบอร์มีนาเป็นของฝรั่งเศส โดยไม่ได้รับการยินยอมจากองค์สันด์ปาป่า และบรรดาเจ้าชายเยอรมันที่มีผลประโยชน์อยู่กับเมืองอัลซัช จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าว เมื่อมาร่วมกับเหตุการณ์การจับกุมพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ที่เมืองวาร์ซูจ่าให้กษัตริย์ชาติอีนๆ ทรงทราบอย่างแน่นอน แล้วว่าพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ได้ทรงถูกเปลี่ยนสถานภาพไปเป็นนักโทษของรัฐบาลปฏิวัติ

ประกาศแห่งเมืองพิลนิตซ์ (DECLARATION OF PILLNITZ)

ในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1791 จักรพรรดิลิโอปอลที่ 2 ได้เสด็จไปพบกับพระเจ้าเฟเดอเริค วิลเลียมที่ 2 หลังจากนั้นทั้งสองพระองค์ทรงร่วมกันออกคำประกาศแห่งเมืองพิลนิตซ์ ซึ่งมีสาระสำคัญคือ กษัตริย์ทั้งสองพระองค์จะทรงปฏิบัติการทางทหารเพื่อพิชิตประเทศฝรั่งเศสให้เข้าสู่สภาวะปกติ ถ้าประเทศอีนๆ ให้ความร่วมมือ

อย่างไรก็ตาม จักรพรรดิลิโอปอลที่ 2 ไม่ทรงมีพระประสงค์ที่จะประกาศสงครามกับฝรั่งเศส และพระองค์ทรงทราบมา ก่อนว่าคงจะไม่มีประเทศใดยืนมือมาให้ความช่วยเหลือ ต่อการประกาศสงครามในครั้งนี้ พระองค์ทรงร่วมออกคำประกาศแห่งเมืองพิลนิตซ์ เพราะทรงรู้ว่าความต่อข้อเรียกร้องของพวกอพยพ

การออกประกาศแห่งเมืองพิลนิตซ์ ได้สร้างความกดดันต่อชาวฝรั่งเศสเป็นอย่างมาก กลุ่มจารองแอง ซึ่งเป็นสมาชิกของสมอสตราโคลแบง¹⁴ (JACOBIN CLUB) จึงประกาศว่า

¹⁴ “ภายหลังการปฏิวัติ ชาวฝรั่งเศสที่มีความติดเทินแบบเดียวกันมักจะรวมกลุ่มกันตั้งสมาคมหรือกลุ่มจารองแอง เป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในกลุ่มปฏิวัติหัวรุนแรงที่ต่อมาเกิดขึ้นในกรุงปารีสตั้งแต่ปี ค.ศ. 1789 มีภาษาอยู่ทั่วประเทศ โดยมีจุดประสงค์สำคัญคือการล้มการปกครองในระบบกษัตริย์และสถาปนาการปกครองในระบบสาธารณรัฐขึ้นมาแทน.”

การปฏิวัติจะไม่สามารถตัดออกอยู่ได้จนกว่าฝรั่งเศสจะขยายแนวทางของการปฏิวัติออกไปยังดินแดนส่วนอื่นๆ ของโลก ส่วนก่อการเมืองก็มีอีกส่วนอื่นๆ ที่ได้รับผลประโยชน์จากการปฏิวัติ ก็ได้เรียกร้องให้มีการประการศงครามเพื่อป้องกันไม่ให้ก่อความขุนนางกลับมาเมื่ออดีต

ฝ่ายก่อการเมืองนุรักษ์นิยมผู้สูญเสียอำนาจต่างก็คิดว่าสังคมอาจจะนำเข้าสู่เสียงกลับมาสู่สถาบันกษัตริย์อีกครั้ง และยังจะเป็นการหยุดยั้งการปฏิวัติไม่ให้ขยายตัวออกไปทั่วประเทศ

การประการศงครามในปี ค.ศ.1792

ประชาชนฝรั่งเศสกำลังมองข้างหน้าการเมืองที่แท้จริงของจักรพรรดิลואיปอลที่ 2 ในการออกคำประการแห่งเมืองพิลนิฟฟ์ ดังนี้ในวันที่ 20 เมษายน ค.ศ.1792 สถานที่-บัญญัติแห่งชาติ จึงประการศงครามต่อจักรพรรดิฟรานซิสที่ 2¹⁵ (FRANCIS II) แห่งออสเตรียซึ่งเพิ่งจะเสด็จขึ้นครองราชย์สมบัติสืบต่อจากจักรพรรดิลואיปอลที่ 2 พระราชนิศาตซึ่งเสด็จสวรรคตไปเมื่อวันที่ 2 มีนาคม ค.ศ. 1792 เป็นเวลาเพียง 7 ตัวปีที่ก่อนการประการศงคราม

การประการศงครามกับออสเตรียยังนำมาซึ่งความยุ่งยากให้เกิดขึ้นภายในประเทศ เพราะทำให้สินค้ามีราคาสูงขึ้น ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1792 ปรัสเซียซึ่งเป็นพันธมิตรของออสเตรีย ภายใต้การนำของดุกแห่งบรันสวิก (DUKE OF BRUNSWICK) เตรียมนำทหารรุกรุกเข้าไปในฝรั่งเศสโดยประการชุดมุ่งหมาย ของการทำสังคมในครั้งนี้ว่า

“เพื่อที่จะยุติการจลาจลในฝรั่งเศส เพื่อให้กษัตริย์ปลอดภัย และเป็นอิสระ และทำให้พระองค์กลับสู่ตำแหน่งที่ถูกต้องเช่นเดิม”¹⁶

สถานที่บัญญัติจึงเรียกราชกองทหารอาสาสมัครจากจังหวัดต่างๆ ให้เข้ามาป้องกันกรุงปารีส โดยกองทหารอาสาสมัครก่อตั้งแรกคือพวกที่มาจากเมืองมาร์แซล

¹⁵ “จักรพรรดิฟรานซิสที่ 2 (ค.ศ. 1768 - 1825) จักรพรรดิองค์สุดท้ายแห่งอาณาจักรโรมันอันดั้กที่ลิเกช ทรงดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่เสด็จปี ค.ศ. 1792 จนถึงปี ค.ศ. 1806 และทรงมีฐานะเป็นจักรพรรดิฟรานซิสที่ 1 จักรพรรดิองค์แรกแห่งอาณาจักรออสเตรีย โดยทรงสถาปนาพระองค์เป็นตำแหน่งตั้งแต่วันที่เสด็จปี ค.ศ. 1804 ภายหลังจากการที่นโปเลียนทรงสถาปนาพระองค์เป็นจักรพรรดิแห่งฝรั่งเศส ทรงเป็นพระราชนิเวศน์ จักรพรรดิลือโอลิปอลที่ 2 และพระราชนิสัย มาเรีย หลุบชา พระราชนิศาตของพระเจ้าชาลส์ที่ 3 แห่งสเปน อภิเษกสมรสกับเจ้าหญิงมาเรีย เทเรซาแห่งอาณาจักรเนเปิลส์ ต่อมาพระราชนิศาตองค์ใหญ่ คือ เจ้าหญิงมาเรีย หลุบชา ให้ทรงเข้าสู่พิธีอภิเษกสมรสกับจักรพรรดินีโนเปิลันในปี ค.ศ. 1810

¹⁶ “เพทายศรี ภูมิตาวร, ประวัติศาสตร์ยุโรป 2, หน้า 15.

(MARSEILLE) ในระหว่างการเดินทัวร์ของทหารกลุ่มนี้ได้ร้องเพลงปลุกใจเชือเพลง ชา
มาร์แซย์ส¹⁷ (LA MARSEILLAISE) ซึ่งได้ถูกนำมาเป็นเพลงชาติของฝรั่งเศสในเวลาต่อมา
ในตอนต้นเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1792 ได้มีการเปิดเผยแพร่บันทึกข้อความของ ศึกแห่ง¹⁸
บัวลูวิก อีกว่า

“พระเจ้าแห่งนิตินเป็นอันตราย ชาวปารีสจะต้องพินาส”¹⁹

ข้อความที่ถูกเปิดเผย ได้สร้างความโกรธแค้นให้แก่ชาวปารีสเป็นอย่างมากและ
ผลที่ติดตามมาคือ ชาวปารีสต่างก็คิดว่า พระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ทรงร่วมมือกับศัตรูชาว
ต่างชาติและพวกอพยพเพื่อจะทำการปราบปรามขบวนการปฏิวัติในฝรั่งเศส

การปฏิวัติครั้งที่ 2 (THE SECOND REVOLUTION)

ในวันที่ 10 สิงหาคม ค.ศ. 1792 พากปฏิวัติในกรุงปารีสได้บุกโใจมตีพระราชวัง
ลูแวร์ซึ่งเป็นที่ประทับของพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 และพระราชวงศ์ที่ป่ายบ้ำคดี ความวุ่นวาย
ที่เกิดขึ้นในครั้งนี้เป็นที่รู้จักกันในนามของการปฏิวัติครั้งที่ 2 ซึ่งก่อให้เกิดผลที่ติดตามมาคือ

1. พระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ทรงถูกอดดืออกจากความเป็นกษัตริย์ฝรั่งเศสในวันที่ 11
สิงหาคม ค.ศ. 1792 โดยสภาโนบัญญัติ

2. สภาโนบัญญัติ ถูกแทนที่โดย สภาตุนเนชั่น (NATIONAL CONVENTION)
ซึ่งสมาชิกสภากลุ่มคนหนึ่ง ได้มาจากการเลือกตั้งประชาชนชายที่มีอายุตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป
(MANHOOD SUFFRAGE) โดยสภากลุ่มคนหนึ่งจะทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญขึ้นมาใหม่

3. ได้มีการจัดตั้ง คอมมูนแห่งกรุงปารีส (COMMUNE DE PARIS) หรือคณะกรรมการบริหารแห่งกรุงปารีส ซึ่ง มีลักษณะเป็นรัฐบาลปฏิวัติส่วนห้องถีน แต่ในการ
ปฏิบัติ คณะกรรมการบริหารแห่งกรุงปารีสได้ถูกมาเป็นกลุ่มการเมืองที่มีอำนาจมากที่สุด
ในเวลาแห่งนี้พระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ทรงถูกประหารแบบเหตุการณ์มิโรเบลปีแอร์ (MAXIMILLION
ROBESPIERRE) สมาชิกคนสำคัญของสไมร์ชาโนบดังร่วมเป็นคณะกรรมการบริหาร

4. คณะกรรมการบริหารแห่งกรุงปารีส ได้สั่งให้คุมขังพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ส่วน
พากปฏิวัติหัวรุนแรงได้สั่งการให้ปราบปรามพวกต่อต้านการปฏิวัติ ศาสนจักรในฝรั่งเศสถูก
บังคับไม่ให้เข้ามาสูงเทียบกับวิถีชีวิตของชาวฝรั่งเศสตั้งแต่เกิดจนตายเหมือนเช่นในอดีต

¹⁷เอym รายงาน, ประวัติศาสตร์ฝรั่งเศส ค.ศ. 1789 - 1848, หน้า 48.

¹⁸เพญศรี ภูมิดาว, ประวัติศาสตร์ยุโรป 2, หน้า 26.

โดยโอนหน้าที่ดังกล่าวไปให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐให้เข้ามาทำหน้าที่แทน การกระทำดังกล่าวทำให้ นายพล ลาฟ่าแยต เกิดความไม่พอใจจึงนำทหารเข้าต่อสู้กับพวกปฏิวัติในกรุงปารีส แต่ก็ต้องประสบกับความพ่ายแพ้ นายพล ลาฟ่าแยต จึงลี้ภัยไปอาศัยอยู่กับกองทัพอสเตรีย สาเหตุที่ทำให้พวกปฏิวัติต้องหันมาใช้มาตรการรุนแรงต่อฝ่ายตรงข้าม เพราะเกรงว่าพวกที่ต้านการปฏิวัติที่ถูกคุมขังในกรุงปารีสจะร่วมมือกับพวกบุนนาคสัมภានของพวกปฏิวัติ ในขณะที่กองทหารฝรั่งเศสส่วนใหญ่ต้องออกไปทำสงครามในแนวหน้า

5. **มาราต (MARAT)** ซึ่งเป็นหนึ่งในสมาชิกคณะกรรมการบริหารแห่งกรุงปารีส ได้ปลุกระดมชาวปารีสให้เกิดความกล้าหาญในการที่จะกำจัดศัตรูเป็นการล่วงหน้า ดังนั้น ในระหว่างวันที่ 2 ถึง 6 กันยายน ค.ศ. 1792 กลุ่มชาวปารีสหัวรุนแรงจึงได้ร่วมมือกัน กำจัดศัตรูทางการเมือง ซึ่งมีทั้งพวกที่ถูกคุมขังอยู่ในคุกในกรุงปารีส รวมทั้งพวกพระและ พวකบุนนาคได้ถูกฆ่าตายไปเป็นจำนวนประมาณ 2,000 คน เหตุการณ์ในครั้งนี้เป็นที่รู้จักกัน ในนามของ การสังหารหมู่เดือนกันยายน (SEPTEMBER MASSACRES)

สมัยการปกครองของสภาคองเวนชั่น

สภาคองเวนชั่นซึ่งประกอบไปด้วยสมาชิกทั้งหมด 750 คน ได้เริ่มเปิดประชุมครั้งแรกในวันที่ 20 กันยายน ค.ศ. 1792 และได้ทำการปกครองไปจนถึงปี ค.ศ. 1795 สมัยการปกครองของสภาคองเวนชั่นนับเป็นสมัยแห่งความรุนแรงทางการเมืองมากที่สุดในยุคของการปฏิวัติฝรั่งเศส รัฐบาลของสภาคองเวนชั่นต้องการปรับเปลี่ยนแปลงประเทศฝรั่งเศสให้เข้าสู่ยุคใหม่ (NEW ORDER) โดย

1. มีการจัดระบบ ชั่ง ดวง วัด ซึ่งใหม่โดยเปลี่ยนมาใช้ระบบเมตริก (METRIC SYSTEM) ซึ่งเป็นระบบชั้นลงที่ละ 10 ตามระบบทั่วโลก

2. เปลี่ยนมาใช้ระบบเงินตราชนิดใหม่เรียกว่า เฟนฟรังซ์ (FRANC)

3. การประกาศใช้ปฏิทินใหม่ โดยถือเอาวันที่ 22 กันยายน ค.ศ. 1792 เป็นวันแรกของการปกครองในระบบสาธารณรัฐ (REPUBLIC) และถือเป็นการเริ่มต้นศักราชใหม่ (THE YEAR ONE) มีการเปลี่ยนชื่อเดือนใหม่ทั้งหมด โดยให้แต่ละเดือนมี 30 วัน แบ่งออกเป็น 3 สัปดาห์ ๆ ละ 10 วัน ซึ่งระบบที่นำมาใช้ใหม่นี้ทำให้พวงกรรมการต้องทำงานหนักมากขึ้นและมีวันหยุดพักผ่อนน้อยลง ระบบปฏิทินใหม่ได้ใช้ไปจนกระทั่งถูกยกเลิกในสมัยของนโปเลียน

การต่อสู้กับศัตรุภายนอก

ในวันเดียวกันกับที่มีการเปิดประชุมสภาคองเวนชันเป็นครั้งแรก กองทัพฝรั่งเศส ก็ได้รับขัยชนะต่อกองทัพปรัสเซียในการรบที่สมรภูมิ วัลเมีย (BATTLE OF VALMY) จึงทำให้สามารถยุติการรุกรานของกองทัพปรัสเซียที่มุ่งยกทัพเข้าสู่กรุงปารีสได้สำเร็จ ทำให้พวกปฏิวัติมีชัยและกำลังใจดีขึ้น หลังจากนั้นกองทัพฝรั่งเศสก็เริ่มเป็นฝ่ายรุก (OFFENSIVE STRATEGY) และสามารถยึดได้เมืองนีซ (NICE) ชา沃อย (SAVOY) นาเชล (BASEL) และดินแดนบางส่วนของออสเตรียน-เนเธอร์แลนด์¹⁹ (AUSTRIAN-NETHERLANDS) มา เป็นของฝรั่งเศส

การแบ่งกลุ่มภายในสภาคองเวนชัน

สมาชิกสภาคองเวนชันส่วนใหญ่มาจากการไม่ทราบโอดแบบ ในเวลาต่อมาได้เกิด ความแตกแยกออกเป็น 2 กลุ่มคือ

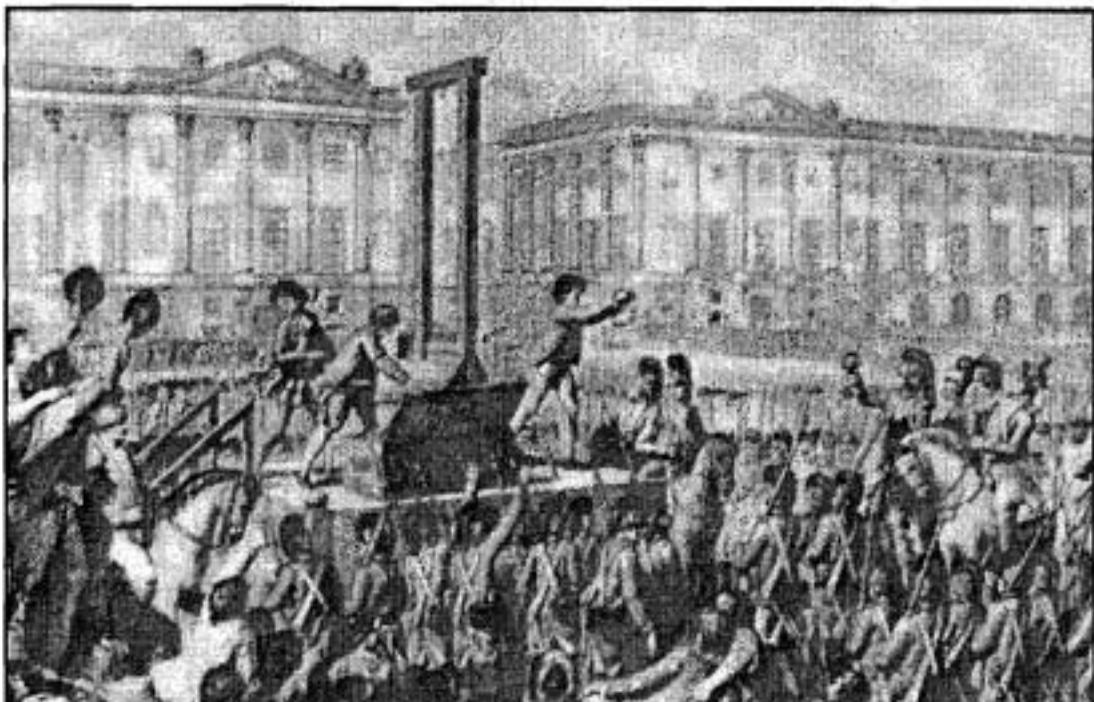
1. กลุ่มจิรองແಡง (GIRONDINS) เป็นกลุ่มตัวแทนของพวากชนชั้นกลาง ที่มาจาก จังหวัดต่างๆ ไม่เน้นความรุนแรงและไม่ต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เป็นไป อย่างรวดเร็ว ต้องการให้ประชาชนเคารพและเชื่อฟังกฎหมายและไม่ต้องการให้มีการ ดำเนินคดีกับพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 เพื่อป้องกันความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นตามมา กลุ่มจิรองແດง เป็นกลุ่มที่มีเสียงข้างมากในสภาคองเวนชัน และยังได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มที่เป็นกลุ่ม แต่มีจุดอ่อนตรงที่ขาดผู้นำติดเต้น

2. กลุ่มมองดาวยหรือกลุ่มภูเขา (MONTAGNARD OR MOUNTAIN) เป็นกลุ่มที่ มีต้นกำเนิดที่นั่นสั่นสูงสุดของที่ประชุม จึงถูกเรียกว่ากลุ่มมองดาว หรือกลุ่มภูเขา สมาชิกส่วนใหญ่ เป็นชาวปารีส ต้องการใช้ความรุนแรงในการเปลี่ยนแปลงการปกครอง สมาชิกคนสำคัญ ได้แก่ โรเบ็ตปีแอนด์ ตั้งต่อง และ มาร์ต์ กลุ่มมองดาวเป็นกลุ่มที่เรียกร้องให้มีการ ลงโทษพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 โดยไม่ต้องมีการไถ่สวนพิจารณาคดี จึงทำให้เกิดความขัดแย้ง กับกลุ่มจิรองແດง

¹⁹ ออสเตรียน-เนเธอร์แลนด์ ปัจจุบันคือประเทศเบลเยียม.

การตัดสินประหารชีวิตพระเจ้าหลุยส์ที่ 16

ในการพิจารณาคดีพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ได้มีการเปิดเผยแพร่เอกสารลับที่พระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ทรงติดต่อกับพวกที่ภัยที่อยู่ภายนอกประเทศ ทำให้พระองค์มีส่วนพัวพันในการก่อการเพื่อยึดอำนาจคืน ในวันที่ 17 มกราคม ค.ศ.1793 ศาลคอนเวนชั่น ได้ลงมติด้วยคะแนนเสียงส่วนใหญ่ มีความเห็นว่าพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ทรงเป็นผู้หัตถ์ จึงตัดสินให้ประหารชีวิตพระองค์ด้วยเครื่องกิโยติน (GUILLOTINE) ในวันที่ 21 มกราคม ค.ศ. 1793

การประหารชีวิตพระเจ้าหลุยส์ที่ 16

เหตุการณ์ภายในหลังการประหารชีวิตพระเจ้าหลุยส์ที่ 16

การประหารชีวิตพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 และการประกาศอุดมการณ์ทางการเมือง เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนในที่ต่างๆ ที่ต้องการต่อสู้เพื่อเสรีภาพทำให้ประเทศต่างๆ ซึ่งปักครองในระบบเบ้าต่างกันกรงกล้วว่าอิทธิพลของการปฏิวัติฝรั่งเศษจะแพร่ขยายเข้าไปอย่างในประเทศ อังกฤษซึ่งไม่ได้แสดงความเป็นปฏิบัติที่ต่อการปฏิวัติฝรั่งเศษเช่นเดียวกันแต่ก็แสดงความรู้สึกและท่าทีที่มีต่อฝรั่งเศสมือเห็นความรุนแรงที่เกิดขึ้นในฝรั่งเศส

อังกฤษได้เปลี่ยนท่าทีหันไปเป็นปฏิบัติที่ต่อต้านฝรั่งเศสเมื่อฝรั่งเศสได้เข้าทำการยึด ออสเตรียน-เนเธอร์แลนด์ (เบลเยียม) ซึ่งอังกฤษต้องทิ้งพาเมืองท่าอันท์เวอร์ป (ANTWERP) และออสเตรีย (OSTEND) ในการระบายน้ำให้อังกฤษเข้าไปในประเทศบนภาคพื้นทวีปยุโรป (CONTINENT)

นอกจากนี้ข้อแนะนำของกองทัพฝรั่งเศสในการเข้ายึดครองดินแดนต่างๆ ได้ก่อให้เกิดความวิตกกังวลต่ออังกฤษ ด้วย ปรัสเซียและออสเตรีย เป็นอย่างมาก เมื่อประเทศมหาอำนาจทั้ง 4 ประเทศ เปิดประชุมเพื่อใช้มาตรการบางอย่างต่อประเทศฝรั่งเศส สถาคณเวนชั่นจึงประกาศลงความกับประเทศมหาอำนาจทั้ง 4 ประเทศ ในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1793 ประเทศต่างๆ ซึ่งประกอบไปด้วย อังกฤษ ด้วย ปรัสเซีย ออสเตรีย ชาวดิเนย์ เนเปลส์ สเปน ปอร์ตุเกส และองค์สันตปาปา จึงประกาศรวมตัวกันเป็นพันธมิตรเพื่อทำสงครามกับฝรั่งเศส

การยึดอำนาจของกลุ่มมองด้วย

สองความภายหลังได้ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนภายในประเทศฝรั่งเศส เพราะได้ก่อให้เกิดปัญหา การว่างงาน ผู้คนมีราคาแพง และการขาดแคลนอาหาร เมื่อสถานการณ์ความรุนแรงถึงขั้นต้องใช้มาตรการเด็ดขาดเพื่อแก้ไขสถานการณ์ให้ดีขึ้น กลุ่มเป็นกลุ่มซึ่งเป็นกลุ่มตัวประกันที่ถูกภายในสภาพแวดล้อม เกเรงว่าความรุนแรงที่เกิดขึ้นอาจส่งผลกระทบทำให้การปฏิวัติมีอันต้องล้มเหลวไปในที่สุด และคิดว่ากลุ่มมองด้วยจะสามารถรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มปฏิวัติเอาไว้ได้ ดังนั้น กลุ่มเป็นกลุ่มซึ่งหันไปให้การสนับสนุนแก่กลุ่มมองด้วยที่ต่อต้านการปกครองจากกลุ่มจิร่องแดง ในวันที่ 31 พฤษภาคม ค.ศ. 1793 ได้มีการบุกสะกดคอกองเวนชั่นเพื่อจับกุมสมาชิกกลุ่มจิร่องแดงไปประหารชีวิตด้วยเชือกโดยทัน

หลังจากยึดอำนาจของภายในสภาพแวดล้อมเป็นผลสำเร็จแล้ว พากมมองด้วยได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1793 ต่อมาได้เกิดปัญหาติดตามมาคือ

1. ชาวนาทั่วประเทศต่อต้านระบบการเกษตรที่ห้ามห้ามเพื่อจะประกาศออกมายึดบังคับเพื่อห่วงเงินที่ประชาชนให้ไปรับกันตั้งแต่ภายนอก

2. บรรดาจังหวัดใหญ่ๆ ปฏิเสธที่จะให้ความร่วมมือกับรัฐบาลกลาง

3. เกิดการปล้นสคอมก์และเกิดการแย่งชิงอาหารขึ้นทั่วประเทศ

เพื่อเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น สภาพแวดล้อม จึงได้จัดตั้งคณะกรรมการรักษาความปลอดภัยของประชาชน (COMMITTEE OF PUBLIC SAFETY) และคณะกรรมการ

กรรมการรักษาความปลอดภัยทั่วไป (COMMITTEE OF GENERAL SECURITY) ขึ้น เพื่อทำลายกลุ่มที่ต่อต้านการปกครองในระบบสาธารณรัฐ ต่อมาได้มีการออกกฎหมายเพื่อปราบปรามผู้ต้องสงสัย (LAW OF SUSPECTS) โดยบุคคลผู้ได้ถูกต้องสงสัยว่าจะเป็นภัยต่อรัฐ จะถูกจับไปคุกขังโดยไม่ต้องมีการไต่สวนมาตรฐานการต่างๆ ที่พิจารณาใช้ได้ผลเป็นอย่างดีสามารถรักษาการปกครองในระบบสาธารณรัฐเอาไว้ได้ และยังทำให้ประเทศฝรั่งเศสลดพ้นจากการยึดครองโดยหัวร้ายนอก แต่มาตรการดังกล่าวล้วนทำให้ฝรั่งเศสต้องเข้ามาสู่ยุคแห่งความหวาดกลัว

ยุคแห่งความหวาดกลัว (REIGN OF TERROR)

ยุคแห่งความหวาดกลัวกินระยะเวลาตั้งแต่เดือนมิถุนายน ค.ศ. 1793 จนถึงเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1794 รัฐบาลภายใต้การนำของโรมนีสปีแอร์ เข้าทำการปกครองแบบเมตัจาร์และกำจัดตัวหัวหางการเมือง ในกรุงปารีสมีผู้ถูกประหารชีวิตไปเป็นจำนวน 2639 คน ในวันที่ 10 ตุลาคม ค.ศ. 1793 พระนาง มารี อ็องตัวแน็ต ถูกตัดศีรษะในโทัย ฐานที่พระองค์ทรงมีพระทัยฝังไฟศัตรู แม้แต่ตั้งต้องซึ่งเป็นสมาชิกคนสำคัญของกลุ่มของชาญและพระราชพวงกีดูกลั่งประหารชีวิตเพื่อเป็นการเอาใจกลุ่มหัวรุนแรง

ความวุ่นวายที่เกิดขึ้นในยุคนี้ไม่ได้มีสาเหตุมาจากการแตกต่างทางด้านชนชั้น เพราะผู้ที่ถูกประหารชีวิตมีจำนวนเพียงร้อยละ 8 ที่เป็นพวกขุนนาง พวกรัฐกรกับพวกชาวนาได้ถูกประหารชีวิตไปเป็นจำนวนมาก ถึงร้อยละ 70 ของจำนวนหนึ่งผู้คนที่ร้ายทั้งหมด²⁰

นโยบายการกระจายอำนาจ (DECENTRALIZATION) ถูกเปลี่ยนมาเป็นการที่จะย้ายอำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง (CENTRALIZATION) โดยโรมนีสปีแอร์ได้ทำงานร่วมกับบุคคลคณะกรรมการรักษาความปลอดภัยของประชาชนซึ่งถือเป็นองค์กรที่สำคัญที่สุดในยุคนี้

ทางด้านการต่างประเทศกองทัพฝรั่งเศสได้เข้ายึดครองกลุ่มประเทศค่า (LOW COUNTRIES) หรือตัวที่ได้สำเร็จ ภายในกลุ่มพันธมิตรที่ร่วมมือกันประกาศสงครามกับฝรั่งเศสที่ได้เกิดความแตกแยกในเรื่องการแบ่งโปแลนด์ จึงทำให้ฝรั่งเศสลดความหวาดกลัวที่จะถูกกรุกรานจากภัยนอกประชาชนฝรั่งเศสจึงเริ่มไม่เห็นด้วยกับวิธีการปกครองในระบบ

²⁰Paul Bernstein and Robert W. Green, *History of Civilization : Since 1648* (Vol.II, New Jersey : Rowman & Allanheld, 1976), P.125.

เหตุการณ์ของโรมเป็นอย่างไรและคณะกรรมการรักษาความปลอดภัยของประชาชน ในขณะเดียวกันสมาชิกสภากองเน้นส่วนใหญ่ต่างก็กลัวภัยที่จะเกิดขึ้นกับตนเองโดยเฉพาะภัยหลังเหตุการณ์การประหารชีวิตดังต่อไปนี้

ในวันที่ 27 กรกฎาคม ค.ศ. 1794 สภากองเน้นจึงสั่งให้จับกุมตัวโรมเป็นอยู่ และพระคริพวาก ซึ่งได้ถูกสั่งตัวไปประหารชีวิตด้วยเครื่องกิโยตินในวันต่อมา บุคคลแห่งความหวาดกลัวจึงยุติลง ภัยดังจากนั้นสภากองเน้นจึงตัดสินใจคณะกรรมการรักษาความปลอดภัยของประชาชนและหันไปคิดไม่ตราก็ตามแต่

การยุตินบทบาทของสภากองเน้นชั้น

ในเวลาต่อมาสภากองเน้นได้สั่งให้ยกเลิกกฎหมายควบคุมราคาน้ำค้า เพื่อให้เศรษฐกิจดำเนินไปตามสภาพอากาศ จึงก่อให้เกิดผลที่ตามมาคือ การเกิดสภาพภาวะเงินเฟ้อ และการเกิดความวุ่นวายในการทางเศรษฐกิจ ซึ่งได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อกรรมการตามเมืองต่างๆ พลักกรรมกรจึงรวมตัวกันก่อความวุ่นวายขึ้น ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1795 ชาวปารีสได้ร่วมมือกันประท้วงเพื่อยับ止สภากองเน้นในเหตุการณ์ "PRAIRIAL UPRISING" แต่การประท้วงดังกล่าวได้ถูกปราบปรามจนต้องถล่มด้วยกระสุนปืน ในเวลาต่อมา และถึงแม้ว่าความวุ่นวายได้ก่อตัวขึ้นอีกครั้งในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1795 แต่สภากองเน้นยังคงสามารถยืนหยัดอยู่ได้ เพราะได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มนักธุรกิจ ซึ่งเป็นกลุ่มที่ให้ความศรัทธาต่อการปฏิวัติ และได้เข้ามายึดบناทสำคัญในสภากองเน้นชั้น ในเวลาต่อมาได้มีการร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ในปี ค.ศ. 1795 รัฐธรรมนูญฉบับนี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ผู้รัฐชีวิตเป็นที่รู้จักกันในนามของรัฐบาลโดยเรียกอีก (DIRECTORY)

รัฐบาลโดยเรียกอีก (ค.ศ. 1795 - 1799)

รัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1795 กำหนดให้มี 2 สภา เพื่อท่าน้ำที่นิติบัญญัติคือ

1. สภานิติบัญญัติ (COUNCIL OF ANCIENTS) ประกอบไปด้วยสมาชิกที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 250 คน

2. สภานิติบัญญัติ (COUNCIL OF FIVE HUNDRED) ประกอบไปด้วยสมาชิกที่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป จำนวน 500 คน

สมาชิกของทั้งสองสภานี้ท่าน้ำที่เลือกตั้งโดยเรียกอีก มีจำนวน 5 คน (DIRECTORS) ซึ่งร่วมกันเป็นคณะรัฐบาล ท่าน้ำที่บริหารประเทศตั้งแต่เดือนกันยายน ค.ศ. 1795

คนดังไดเรคทอร์ร่วมกันไปด้วย บาร์ราส์ (BARRAS) ลาร์เวลลีร์ (LAREVELLIERE) เรอเบลล์ (REUBELL) และตัวร์เนอร์ (LETOURNEUR) และคาร์โนต์ (CARNOT)²¹

รัฐบาลไดเรคทอร์ไม่ได้รับความนิยมจากประชาชนตั้งแต่เริ่มแรก เพราะเป็นพวกที่เคยมีอำนาจอยู่ในสภาพอนาคตมาตั้งแต่ก่อน นอกจากนี้ รัฐบาลไดเรคทอร์ยังต้องมาประสบกับปัญหาวิกฤตการณ์ทางด้านการคลัง โดยไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้เป็นที่พอใจของประชาชนชาวฝรั่งเศส

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสมัยรัฐบาลไดเรคทอร์คือ ความพ่ายแพ้ของกู้มอนุรักษ์นิยมที่ต้องการฟื้นฟูอำนาจของราชวงศ์บูรบอง (BOURBON) ขึ้นมาใหม่ นอกจากนี้ ก็ยังมีกลุ่มที่ต้องการฟื้นฟูสถาบันพระโคดแบบที่มามาใหม่เพื่อมาคานอำนาจของกู้มอนุรักษ์นิยม จึงทำให้รัฐบาลไดเรคทอร์ต้องปราบปรามความวุ่นวายที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรง ซึ่งผลให้รัฐบาลไดเรคทอร์เสื่อมความนิยมจากประชาชนลงไปเรื่อยๆ ถึงที่ช่วยพยุงฐานะทางการเมืองของรัฐบาลไดเรคทอร์คือขั้นตอนนี้ไปเดือน โบนาปาร์ต (NAPOLEON BONAPARTE) ในสมรภูมิในส่างแดน

การยึดอำนาจโดยกู้มอนุรักษ์นิยม

นโปเลียนเป็นนายทหารที่มีความสามารถทางเชิงทางยาน มีความต้องการให้ส่องประกายคงอยู่เพื่อจะได้เป็นเครื่องมือส่งเสริมให้หน้าที่การงานของเขานอกจากการท้าทายความจนมีชื่อเสียงในส่างแดนแล้ว นโปเลียนยังเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองภายใน โดยได้เข้าไปมีบทบาทร่วมปราบปรามการยึดอำนาจของกู้มอนุรักษ์นิยมในเดือนกันยายน ค.ศ. 1797 โดยก่อนหน้านี้รัฐบาลไดเรคทอร์ได้ประกาศให้การเลือกตั้งที่มีขึ้นในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1797 เป็นโมฆะ เพราะกู้มอนุรักษ์นิยมได้รับการเลือกตั้งเข้ามาเป็นจำนวนมากมาก ทำให้กู้มอนุรักษ์นิยมไม่พอใจ จึงเข้าทำการยึดอำนาจ บทบาทเด่นของนโปเลียนในการปราบปรามกู้มอนุรักษ์นิยมเป็นการช่วยรักษาระบบสาธารณรัฐฝรั่งเศสให้คงอยู่ แต่ผลที่ติดตามมาจากการเหตุการณ์ในครั้งนี้คือ รัฐบาลไดเรคทอร์ได้เปลี่ยนแปลงการปกครองมาสู่ระบบเผด็จการ โดยอาศัยกองทัพเป็นกำลังสนับสนุน

21 ทรีศักดิ์ ต้อมลีม, ประวัติศาสตร์ยุโรปสมัยใหม่, หน้า 369.

สรุปเหตุการณ์สงครามกับฝ่ายพันธมิตร

ขัยชนะของนโปเลียนในทางแคนท่าให้เขารีบมีชื่อเสียง จนเป็นที่นิยมในหมู่ประชาชน ในขณะเดียวกันขัยชนะดังกล่าวได้ก่อให้เกิดการเปรียบเทียบกับการปักครื่องที่ใช้สมรรถภาพของรัฐบาลไดเรคทอร์

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1791 ซึ่งมีการออกคำประกาศแห่งเมืองพิโอนิทส์เป็นต้นมา สงครามที่ฝรั่งเศสทำกับฝ่ายพันธมิตรเป็นที่รู้จักในนามของ สงครามแห่งการรวมกำลังต่อต้านฝรั่งเศส ครั้งที่ 1 (WAR OF THE FIRST COALITION) ในเวลาต่อมาการรวมกำลังของฝ่ายพันธมิตรที่ต้องสถาบัตัวไว้เป็นเนื่องจากความขัดแย้งซึ่งเกิดขึ้นภายในกลุ่มพันธมิตร ซึ่งก่อให้เกิดผลที่ติดตามมาคือ

1. ห้ามออสเตรียและปรัสเซียต่างก็ยังคงกำลังทหารไว้ในภาคตะวันออก เพราะต้องการผลประโยชน์จากการแบ่งไปแลนด์

2. ในปี ค.ศ. 1795 กองทัพฝรั่งเศสสามารถขับไล่ศัตรูผู้รุกรานออกໄไปได้ กองทัพฝรั่งเศสซึ่งเปลี่ยนบุคลาชีจากการเป็นฝ่ายตั้งรับมาเป็นฝ่ายรุก

3. ปรัสเซียได้แยกทำสนธิสัญญาสงบศึกกับฝรั่งเศสในปี ค.ศ. 1796 ในขณะที่สเปนได้เปลี่ยนสถานภาพมาเป็นพันธมิตรกับฝรั่งเศส เพื่อปักป้องผลประโยชน์ของสเปนในทะเลเมดiteraneen (MEDITERRANEAN) จากอังกฤษ

4. นโปเลียนสามารถขับไล่ออสเตรียออกจากแหลมอิตาลีได้สำเร็จในปี ค.ศ. 1796 โดยไม่ได้รับการสนับสนุนทางด้านเสบียงและอาวุธจากรัฐบาลไดเรคทอร์ นอกจากนี้ นโปเลียนยังสามารถส่งเสบียงและทรัพย์สินที่สำคัญไปช่วยบรรเทาทุกข์แก่ชาวปารีสที่กำลังอดอยาก

ต่อมา นโปเลียนได้ทำสนธิสัญญาสงบศึก แคมป์โฟร์มิโอ (TREATY OF CAMPO FORMIO) กับออสเตรีย ในปี ค.ศ. 1797 โดยไม่ได้มีการบีบกษากับรัฐบาลไดเรคทอร์ ผลที่ติดตามมาของสนธิสัญญานั้น ได้แก่

1. เป็นการบุคคลการรวมกำลังของฝ่ายพันธมิตรครั้งที่ 1 ในการต่อต้านฝรั่งเศส
2. สาธารณรัฐซิสอัลพีน (CISALPINE REPUBLIC) ซึ่งประกอบไปด้วยมิлан และดินแดนบางส่วนของรัฐสันด์ปานา (PAPAL STATES) ได้ถูกจัดตั้งขึ้นโดยนโปเลียน
3. ออสเตรีย ยก ออสเตรียน - เวนे�ร์แลนด์ ให้แก่ฝรั่งเศส โดยออสเตรียจะได้รับ เวนีเตีย (VENETIA) เป็นสั่งตอบแทน
4. ดินแดนบนฝั่งข้างของแม่น้ำไรน์ (RHINE) ถูกยกให้เป็นของฝรั่งเศส

ความสำเร็จที่นั่นไปเลียนได้รับทำให้รัฐบาลได้เรียกอีกครั้งให้นำไปเลียน เป็นผู้นำในการบุกเบิกอังกฤษ เพราะอังกฤษเป็นจ้าวทะเบียนทางปัตตอยู่ไว้อังกฤษอาจจะใช้ กำลังทางทะเบียนทำการปิดล้อมท่าสายเรือที่ของฝรั่งเศส แต่นำไปเลียนกลับไม่เห็น ด้วยกับแผนการของรัฐบาลได้เรียกอีก เพราะเห็นว่าฝรั่งเศสมีไม่พร้อมที่จะทำเช่นนั้น อย่างไรก็ตาม ทั้งสองฝ่ายสามารถตอกย้ำได้โดยรัฐบาลได้เรียกอีก ได้ส่งน้ำไปยัง อิมบ์เพื่อตอบสนับกันผลประโยชน์ของอังกฤษที่มาจากอินเดีย รัฐบาลได้เรียกอีก มีความคิด ที่จะส่งน้ำไปเลียนออกไปภายนอก กีเพื่อต้องการรักษาอาณาเขตของรัฐบาล ทั้งนี้ เพราะน้ำไปเลียน กำลังมีชื่อเสียง และเป็นที่นิยมของประชาชนฝรั่งเศส

การรวมกำลังต่อต้านฝรั่งเศส ครั้งที่ 2 (THE SECOND COALITION)

ในปี ค.ศ. 1798 กองทัพน้ำไปเลียนได้เข้ายึด เกาะมอลตา (MALTA) และอิมบ์เพ็ต ให้สำเร็จ รัสเซียซึ่งมีแผนการขยายอาณาเขตเข้าไปในตะวันออกไกล (NEAR EAST) ไม่พอใจ ต่อการกระทำของน้ำไปเลียน จึงเข้าร่วมเป็นพันธมิตรกับอสเตรียและอังกฤษ โดยการจัดตั้ง การรวมกำลังต่อต้านฝรั่งเศสครั้งที่ 2 ขึ้น

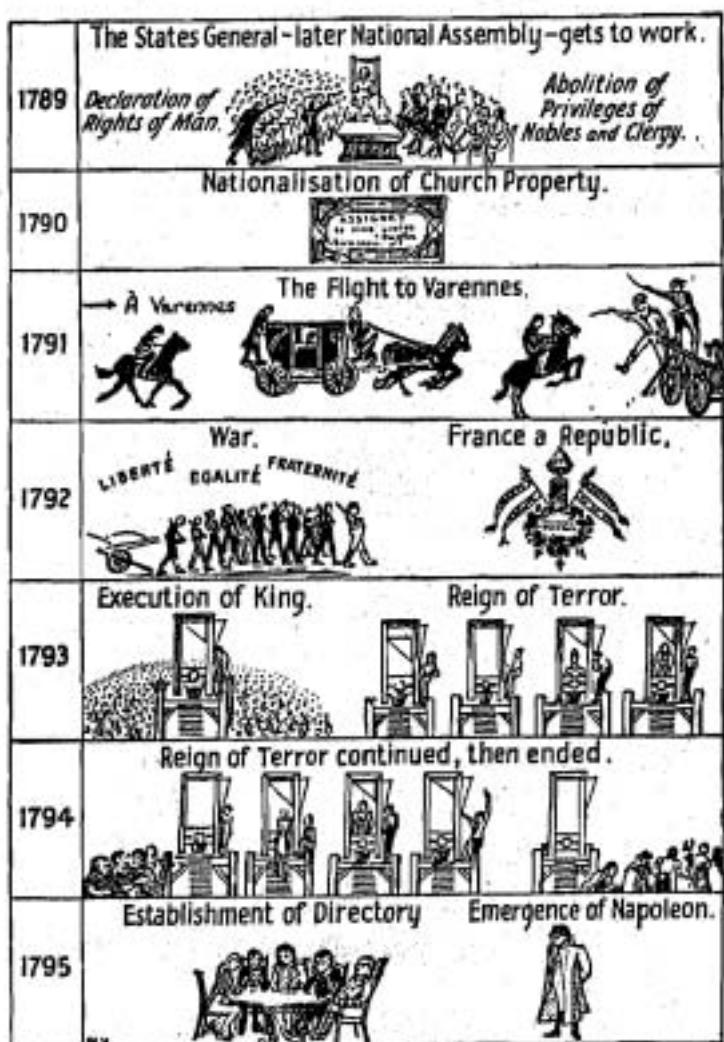
ในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1798 อังกฤษสามารถทำให้น้ำไปเลียนอยู่อย่างโศกเดียวใน อิมบ์เพ็ต เมื่อนายพลเรือ เนลสัน (NELSON) ได้โจมท่าสายเรือฝรั่งเศสที่จุดคอสมอ อยู่ที่อ่าวอาบูกิร์ (BATTLE OF ABOUKIR BAY) ให้สำเร็จ นอกจากนี้ อังกฤษยังสามารถ ยึดเกาะมอลตาคืนได้จากฝรั่งเศส ส่วนกองทัพรัสเซียสามารถรุกเข้าไปถึงดินแดนสวี- เชอร์แลนด์และดินแดนทางตอนเหนือของอิตาลีจนสามารถตั้งสถานีณรัฐซิสอัลไหเมืองได้

อย่างไรก็ตาม โชคก็ยังเข้าข้างฝรั่งเศสเมื่อได้เกิดความแตกแยกขึ้นภายในกลุ่ม พันธมิตร เพราะขัยชนะที่อังกฤษได้รับทำให้รัสเซียเกิดความหวาดระแวงว่า อังกฤษจะพยายาม เป็นผู้ขัดขวางผลประโยชน์ของรัสเซียในบริเวณตะวันออกไกลมากกว่าการกระทำของ ฝรั่งเศส ในขณะเดียวกันฝ่ายอังกฤษกับอสเตรียต่างกีเร่งการขยายอิทธิพลของรัสเซีย เข้าไปในแหลมอิตาลี ในที่สุดรัสเซียจึงถอนตัวออกจากกลุ่มพันธมิตรไปในปี ค.ศ. 1800

จากอิมบ์เพ็ตสู่ฝรั่งเศส

ในปี ค.ศ. 1799 น้ำไปเลียนตัดตันใจเดินทางกลับ ฝรั่งเศสซึ่งกำลังตอกยูในส่วนตะ ยุ่งเหยิง ซึ่งมีสาเหตุมาจากการปักครองในระบบอับเพ็ติการ ของรัฐบาลได้เรียกอีก ทำให้ รัฐบาลได้เรียกอีกไม่เป็นที่นิยม ในหมู่ประชาชนฝรั่งเศส จน ทำให้เกิดความวุ่นวายขึ้นจาก ทั้งฝ่ายอนุรักษ์นิยมและกิ่ม หัวรุนแรง

ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1789 นโปเลียน ชีแมร์ และ ดาลเรวังค์ ได้ร่วมกันวางแผนโค่นรัฐบาลไตรแคร็ฟต์ ต่อมาในวันที่ 9 พฤศจิกายน ค.ศ. 1789 กองทหารของ นำไปเผา ให้บุกถล่มรัฐบาลไตรแคร็ฟต์ในครั้งนี้ก็เป็น การสิ้นสุดยุคแห่ง การปฏิริวัติฝรั่งเศส ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1789 และจากนี้ไปอีก 15 ปี รัฐบาล ฝรั่งเศสจะอยู่ภายใต้การชึ้นนำของนโปเลียน โบนาปาร์ต²²

ที่มา : MODERN EUROPE 1789-1795

²²Bernstein and Green, History of Civilization : Since 1648, PP.129-132.

ผลกระทบของการปฏิวัติฝรั่งเศสปี ค.ศ. 1789

- เป็นการท้าถายการปกครองในระบอบเก่า หรือระบอบสมบูรณ์ monarchy มากที่สุดของชาติไทยของประชาชน
- เกิดการยกเลิกธรรมเนียมปฏิบัติที่มีมาตั้งแต่สมัยก่อตั้ง เช่น ระบบศักดินา-สถาบันภักดี ระบบฐานันดร ระบบอภิสิทธิ์ และระบบทาง
- ศาสนจักรในฝรั่งเศสถูกตีงเข้ามาอยู่ภายในได้อ่านใจรัฐ และยังเป็นการตัดอ่านใจสันตะปาปาออกจากความคุ้มครองศาสนจักรในฝรั่งเศส
- กลุ่มผู้ตุลย์เสียผลประโยชน์จากการปฏิวัติได้แก่ กลุ่มอภิสิทธิ์ชน กลุ่มที่ได้รับผลประโยชน์ได้แก่ กลุ่มนชนชั้นกลาง ชาวนา และกรรมกร
- เป็นการต่อต้านเพื่อสิทธิและเสรีภาพทำให้ประชาชนได้มาซึ่งสิทธิ และเสรีภาพ ซึ่งประชาชนไม่เคยได้รับมาก่อนในอดีต
- ทำให้เกิดความรู้สึกชาตินิยม (NATIONALISM) เข้ามายแทนที่ลักษณะห้องถีนนิยม (LOCALISM) ซึ่งได้ดำเนินสืบทอดกันมาตั้งแต่ยุคกลาง
- แนวความคิดของการปฏิวัติฝรั่งเศสได้แพร่หลายเข้าไปยังประเทศต่างๆ ซึ่งจะเป็นการก่อตัวของลัทธิเสรีนิยม และลัทธิชาตินิยมในประเทศญี่ปุ่นฯ ในเวลาต่อมา^๒

^๒ เช่น รายงาน ประวัติศาสตร์ฝรั่งเศส ค.ศ. 1789 - 1848, หน้า 86-88.